

Małopolski Bank Spółdzielczy w Wieliczce

*Załącznik nr 1
do Uchwały nr 54/14 Zarządu Małopolskiego
Banku Spółdzielczego
w Wieliczce z dnia 25.04.2014 r.*

**INFORMACJA ILOŚCIOWA I JAKOŚCIOWA
DOTYCZĄCA ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ
MAŁOPOLSKIEGO BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W WIELICZCE
wg stanu na 31.12.2013 rok**

Wieliczka, kwiecień 2014 r.

Spis treści:

I.	INFORMACJE OGÓLNE	3
II.	INFORMACJE O ZASADACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU	4
III.	FUNDUSZE WŁASNE	5
IV.	PRZESTRZEGANIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH	7
	1. Ekspozycje ważone ryzykiem oraz kwoty minimalnych wymogów kapitałowych	7
	2. Kapitał wewnętrzny	9
V.	RYZYO KREDYTOWE	11
	1. Strategia i cele zarządzania ryzykiem kredytowym	11
	2. Identyfikacja ryzyka kredytowego	12
	3. Zabezpieczenia jako narzędzie redukcji poziomu ryzyka kredytowego	12
	4. Monitorowanie i pomiar ryzyka kredytowego	13
	5. Raportowanie ryzyka kredytowego	14
	6. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym	15
	7. Dane finansowe dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe	16
	8. Ryzyko kredytowe na rynku hurtowym oraz ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	22
VI.	RYZYO PŁYNNOŚCI	23
VII.	RYZYO WALUTOWE	26
VIII.	RYZYO STOPY PROCENTOWEJ	27
IX.	RYZYO OPERACYJNE	31
X.	POZOSTAŁE RODZAJE RYZYKA	34
XI.	POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU.	39

I. INFORMACJE OGÓLNE

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Polityki Informacyjnej Banku oraz Uchwały Nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. (z późn. zm.) w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.

Informacja o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczy adekwatności kapitałowej Małopolskiego Banku Spółdzielczego w Wieliczce, zwanego dalej Bankiem. Informacje przedstawiają stan na dzień 31.12.2013 roku. W niniejszej informacji zawarto wszystkie dane dotyczące adekwatności kapitałowej, o których mowa w załącznikach do Uchwały nr 385/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 roku z późniejszymi zmianami, z wyjątkiem informacji nieistotnych.

Bank nie jest podmiotem dominującym ani podmiotem zależnym, a informacje ogłaszane są na poziomie indywidualnym.

Użyte w informacji określenia oznaczają:

- Uchwała nr 385/2008 KNF – należy rozumieć Uchwałę Nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, z późniejszymi zmianami.
- Uchwała nr 325/2011 KNF w sprawie funduszy własnych – należy rozumieć Uchwałę Nr 325 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszenia o nie funduszy uzupełniających Banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.
- Uchwała nr 76/2010 KNF - należy rozumieć Uchwałę Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka z późniejszymi zmianami.
- Adekwatność kapitałowa - należy przez to rozumieć wymagany poziom kapitału niezbędny na pokrycie wszystkich rodzajów ryzyka występujących w Banku.

Dane liczbowe podane są w zaokrągleniu do pełnych tysięcy złotych o ile nie podano inaczej.

Małopolski Bank Spółdzielczy w Wieliczce jest uniwersalnym bankiem działającym w województwie małopolskim i oferującym usługi na rzecz klientów indywidualnych i instytucjonalnych. Poza Centralą Bank prowadzi działalność poprzez sieć placówek, prowadzących działalność operacyjną. Wykaz placówek, w których Banku prowadził działalność w 2013 r. wraz z ich lokalizacją przedstawiono w tabeli.

Placówki MBS	Lokalizacja
Oddział w Wieliczce	32-020 Wieliczka, ul. Kilińskiego 2
Oddział w Myślenicach	32-400 Myślenice ul. Rynek 16
Oddział w Krakowie	30-611 Kraków, ul. Wystouchów 4
Oddział w Kłaju	32-015 Kłaj 654
Oddział w Niepołomicach	32-005 Niepołomice ul. Kościuszki 20
Oddział w Krakowie	30-556 Kraków, ul. Wodna 2
Filia w Wieliczce	32-020 Wieliczka, Plac Kościuszki 1
Filia w Wieliczce	32-020 Wieliczka, Dembowskiego 2
Filia w Wieliczce	32-020 Wieliczka, ul. W. Pola 4b
Filia w Niepołomicach	32-005 Niepołomice, ul. Szeroka 1

Filia w Gdowie	32-420 Gdów, Rynek 40
Filia w Myślenicach	32-400 Myślenice, Rynek 8/9
Filia w Zabierzowie Bocheńskim	32-007 Zabierzów Bocheński 53
Filia w Węgrzcach Wielkich	32-002 Węgrzce Wielkie 266
POK w Trąbkach	32-041 Biskupice
POK w Raciechowicach	32-415 Raciechowice 113
POK w Wieliczce (Urząd Skarbowy)	32-20 Wieliczka, ul. Zamkowa 2

II. INFORMACJE O ZASADACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W BANKU

W Banku prowadzony jest proces zarządzania ryzykiem na jaki naraża Bank prowadzona działalność na podstawie pisemnych strategii i procedur przyjętych przez Zarząd Banku. Cele strategiczne oraz zasady polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatnością kapitałową podlegają akceptacji przez Radę Nadzorczą. Obowiązujące procedury w tym zakresie podlegają okresowej weryfikacji stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

Cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem obejmują:

- a) Ochronę funduszy własnych oraz innego rodzaju pasywów, takich jak depozyty powierzone przez klientów.
- b) Zapobieganie stratom oraz wykorzystywanie możliwości osiągnięcia zysku w środowisku podlegającym kontroli, tzn. w ramach określonych reguł, procesów, parametrów, będących przedmiotem okresowych przeglądów i zmian przeprowadzanych przez Zarząd Banku.
- c) Rozwijanie działalności operacyjnej zgodnie z założeniami przyjętymi przez Zarząd i zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą w Strategii działania Małopolskiego Banku Spółdzielczego w Wieliczce.

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest procesem zintegrowanym i odbywa się w oparciu o wymogi nadzorcze oraz o wewnętrzne regulacje, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd. Obowiązujące regulacje wewnętrzne w tym zakresie podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych funkcjonowania. W Banku przyjęto 4 stopniowy schemat organizacji regulacji wewnętrznych. Ogólne ramy zarządzania ryzykiem zostały określone w następujących dokumentach przyjętych przez Zarząd i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą. Są to:

- a) Strategia działania Banku.
- b) Strategia zarządzania ryzykiem określająca generalne zasady zarządzania ryzykiem.
- c) Polityka kapitałowa określająca generalne zasady planowania, zarządzania kapitałowego oraz awaryjne plany kapitałowe.
- d) Polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, które w istotnym stopniu wpływają na działalność Banku z uwagi na rodzaj i skalę prowadzonej działalności.

Uszczegółowieniem procedur, o których mowa w pkt. a-d) powyżej są przyjęte przez Zarząd zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, delegujące obowiązki na poziom poszczególnych komórek organizacyjnych. Na ich podstawie opracowano szczegółowe procedury operacyjne zawierające opis poszczególnych czynności (w tym kontrolnych) przeprowadzanych przez Wydziały i Stanowiska.

W skład struktury organizacyjnej procesu nadzoru i zarządzania ryzykiem oraz adekwatnością kapitałową wchodzi w szczególności:

- a) Rada Nadzorcza.
- b) Zarząd.
- c) Komórki organizacyjne zarządzające poszczególnymi rodzajami ryzyka:
 - Wydział Ryzyka i Analiz.
 - Stanowisko ds. Zarządzania Zgodnością i Ryzykiem Braku Zgodności.

- Wydział Analiz Kredytowych, Monitoringu i Windykacji
- d) Wydział Audytu Wewnętrznego
- e) Pozostałe komórki organizacyjne, które mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wprowadzonymi w formie wewnętrznych regulacji.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad jakością zarządzania ryzykiem przez Zarząd oraz nad kontrolą procesu zarządzania ryzykami, zatwierdza jego główne cele i wytyczne, a także apetyt na ryzyko (maksymalny akceptowalny poziom ryzyka).

Zarząd jest odpowiedzialny za całokształt zarządzania ryzykiem w Banku oraz podejmowanie decyzji o charakterze strategicznym wpływających na skalę i strukturę ryzyka obciążającego Bank w ramach zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko. Zarząd zatwierdza metody zarządzania poszczególnymi rodzajami i kapitałem, w tym proces: identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli, raportowania, podejmowanych działań zaradczych a także przeglądu i weryfikacji procesu.

Ze względu na szeroki aspekt i przenikanie poszczególnych rodzajów ryzyka, każdy rodzaj ryzyka posiada komórkę wiodącą, która jest odpowiedzialna za koordynację procesu zarządzania danym rodzajem ryzyka. Komórki te odpowiadają za identyfikację, pomiar, monitoring, raportowanie i koordynację działań zaradczych w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka. Do zadań komórek należy także opracowywanie procedur dotyczących realizacji poszczególnych etapów procesu zarządzania ryzykiem.

W Banku funkcjonuje tzw. jednostka zgodności compliance, której celem działania jest również właściwe zarządzanie ryzykiem braku zgodności. Funkcję ta przypisano do Stanowiska ds. Zarządzania Zgodnością i Ryzykiem Braku Zgodności. Obok zadań związanych z ryzykiem braku zgodności realizuje to Stanowisko również zadania w zakresie ryzyka operacyjnego i realizacji programu przeciwdziałania praniu pieniędzy.

Wydział Audytu Wewnętrznego przeprowadza kontrolę i audyt procesu zarządzania ryzykiem, jego zgodność z regulacjami prawnymi i przepisami wewnętrznymi. Badaniu podlega także jakość i efektywność przeprowadzanych w ramach poszczególnych komórek organizacyjnych kontroli funkcjonalnych. Wydział Audytu uczestniczy także w procesie niezależnego przeglądu procesu zarządzania ryzykiem i oceny adekwatności kapitału wewnętrznego oraz zapewnia organom Banku obiektywne i niezależne opinie na temat działalności Banku.

W Banku nie funkcjonują komitety w zakresie zarządzania ryzykiem.

Struktura ryzyka Banku jest uwarunkowana zdefiniowanym „apetytem na ryzyko” oraz profilem ryzyka wynikającym z skali i rodzaju prowadzonej działalności. Apetyt na ryzyko Banku określa gotowość do podejmowania określonej wielkości ryzyka w określonym horyzoncie czasowym i jest akceptowany przez Zarząd. Apetyt na ryzyko stanowi istotny element konstrukcji Strategii Banku, Planu Finansowego, Strategii zarządzania ryzykiem zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą.

III. FUNDUSZE WŁASNE

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2013 r. składały się z funduszy podstawowych i uzupełniających i wyniosły **43 652 tys. zł.** Poniżej przedstawiono zestawienie poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku określonych w art. 127 Ustawy Prawo bankowe i Uchwale 325/2011 KNF w sprawie funduszy własnych.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość 2012	Wartość 2013
A.	Fundusze podstawowe	34 248	38 469
1.	Fundusze podstawowe zasadnicze	32 471	36 495
	Fundusz udziałowy zadeklarowany	1 579	1 594
	Należne wpłaty na fundusz udziałowy	-6	-4
	Fundusz zasobowy	30 898	34 905

2.	Fundusz ogólnego ryzyka	2 100	2 300
3.	Wynik finansowy bieżącego okresu oraz w trakcie zatwierdzania w części zweryfikowanej przez biegłego rewidenta pomniejszony o planowane obciążenia	0	0
4.	Pomniejszenia funduszy własnych podstawowych	323	326
	<i>w tym: pomniejszenia o wartości niematerialne i prawne</i>	323	326
B.	Fundusze uzupełniające	7 357	5 183
1.	Fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego	345	345
2.	Aktualizacja wyceny instrumentów kapitałowych	12	38
3.	Zobowiązania podporządkowane	7 000	4 800
C.	Fundusze własne ogółem	41 605	43 652

Wpłacony fundusz udziałowy Banku w łącznej sumie 1 590 tys. zł. składał się z wpłat udziałów 3 468 członków. Średnia wartość wpłaconego udziału wynosi 459 PLN przy jednostce statutowej 200,00 PLN. Stan członków Banku w roku 2013 zmniejszył się o 85 osób. Największy udziałowiec wpłacił udziały na kwotę stanowiącą 3,1% funduszu udziałowego. W Banku, jako spółdzielni, niezależnie od ilości posiadanych udziałów, każdy z udziałowców dysponuje 1 głosem na Walnym Zgromadzeniu/Zebraniu Przedstawicieli. Zgodnie ze Statutem wycofanie udziału jest możliwe z zachowaniem statutowych okresów wypowiedzenia udziału, stąd pozycja ta ma charakter zmienny.

Fundusz zasobowy – kapitał ten tworzony jest głównie z corocznych odpisów z zysku netto z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Banku.

Zgodnie z art. 127 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. nr 140, poz. 939 z późniejszymi zmianami) pozycje dodatkowe funduszy podstawowych obejmują m.in. fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Fundusz tworzony jest na podstawie decyzji Walnego Zgromadzenia/Zebrania Przedstawicieli. W 2013 roku fundusz ogólnego ryzyka zasilila kwota 200 tys. zł.

Wartości niematerialne i prawne w kwocie netto 326 tys. zł. w całości pomniejszają fundusze własne podstawowe. Wartość ta ma charakter zmienny w czasie.

Na dzień 31.12.2013 r. Bank zgodnie z decyzją KNF zaliczał do funduszy własnych uzupełniających kwotę 4 800 tys. zł. – kwotę tą stanowi niezamortyzowana część pożyczki podporządkowanej otrzymanej z Banku Zrzeszającego w łącznej kwocie 6.000 tys. zł. na podstawie umowy zawartej w dniu 14.07.2011 r. na okres 6 lat. Spłata pożyczki nastąpi jednorazowo w dniu 14.07.2017 r. Otrzymana pożyczka nie jest zabezpieczona, a jej oprocentowanie stanowi iloczyn wskaźnika 0,95 oraz stopy redyskonta weksli w NBP. Na dzień 31.12.2013 r. oprocentowanie pożyczki wynosiło 2,6125%.

Fundusz z aktualizacji wyceny instrumentów kapitałowych wynikał z posiadanych certyfikatów inwestycyjnych, których wartość na dzień bilansowy wyniosła 1 294 tys. zł.

Na koniec 2013 roku 88,1% funduszy własnych stanowiły fundusze własne podstawowe. Oznacza to, że baza kapitałowa w dominującej części Banku składa się z funduszy o najwyższej jakości charakteryzujących się największym poziomem stabilności. Bank w niewielkim stopniu jest również uzależniony do funduszu udziałowego. Taka struktura funduszy jest bezpieczna w aspekcie zmian przepisów w zakresie adekwatności kapitałowej wchodzących w życie z 01.01.2014 r., zgodnie z którymi fundusz udziałowy nie spełnia obecnie warunków określonych w Rozporządzenie (UE) CRR dla kapitału uznanego i wprowadza obowiązek amortyzacji (stopniowego odliczania od rachunku adekwatności) tej pozycji kapitału począwszy od 01.01.2014 r.

Bank nie korzysta z kapitału krótkoterminowego.

IV. PRZESTRZEGANIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

1. Ekspozycje ważone ryzykiem oraz kwoty minimalnych wymogów kapitałowych

Istotnym założeniem warunkującym kształtowanie się poziomu całkowitego wymogu kapitałowego, jest nieznacząca skala działalności handlowej. Bank nie stosuje metody wewnętrznych ratingów, o której mowa w Załączniku 5 do Uchwały KNF nr 76/2010, jak również nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

W 2013 roku Bank w celu wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego stosował metody wynikające z uchwały nr 76/2010 KNF, w tym w szczególności:

- a) Metodę standardową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego zgodnie z załącznikiem 4 do w/w uchwały,
- b) Metodę podstawową do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego zgodnie z załącznikiem 6 do w/w uchwały,
- c) Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań metodę zgodną z załącznikiem 9 do w/w uchwały,
- d) Dla wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej metodę zgodną z załącznikiem 13 do w/w uchwały
- e) Metodę wskaźnika podstawowego do obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z załącznikiem 14 do w/w uchwały,

Całkowity wymóg kapitałowy na ryzyko na dzień 31.12.2013 r. wyniósł 29 847 tys. zł. Wartość wymogów kapitałowych dla poszczególnych rodzajów ryzyka przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wyszczególnienie	Wymóg kapitałowy 2013
1.	łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	26 777
2.	łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	3 070
3.	łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0
4.	Inne	0
5.	Całkowity wymóg kapitałowy	29 847
6.	Współczynnik wypłacalności	11,70%
7.	Współczynnik wypłacalności do funduszy podstawowych (I kategorii)	10,31%

Na koniec 2013 roku wystąpił wymóg kapitałowy wyłącznie z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka operacyjnego. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyniósł 0 w związku z realizacją polityki domykania pozycji walutowych. Podobnie łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań, łączny wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej oraz wymóg kapitałowy z tytułu cen towarów przyjmowały wartość zerową.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wynosił na 31.12.2013 roku 26 777 tys. zł. co stanowiło 61,3% funduszy własnych. Bank obliczał wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe metodą standardową przypisując stosowne wagi ryzyka poszczególnym kategoriom aktywów. W rachunku wymogów kapitałowych w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych Bank nie wykorzystywał ocen kredytowych nadanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej i agencje kredytów eksportowych. Wagi ryzyka przypisywane były ekspozycjom zgodnie z postanowieniami Załącznika nr 4 do Uchwały KNF nr 76/2010.

Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji, o których mowa w załączniku nr 4 do Uchwały nr 76/2010 KNF wg stanu na dzień 31.12.2013 r., przedstawiono w tabeli.

Lp.	Klasa ekspozycji	8% kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem
1.	Rządy i banki centralne	0
2.	Samorządy terytorialne i władze lokalne	674
3.	Organu administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	85
4.	Instytucje – banki	2 792
5.	Przedsiębiorcy	2 469
6.	Detaliczne	891
7.	Zabezpieczone na nieruchomościach	15 980
8.	Przeterminowane	1 806
9.	Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	155
10.	Pozostałe	1 924
	Ekspozycje razem	26 777

Średnia wartość współczynnika wypłacalności w 2013 wg stanu na koniec poszczególnych miesięcy roku wyniosła 12,62%. Współczynnik ukształtował się poniżej 12% jedynie na koniec miesiąca grudnia 2013 r. Wynikało to z przejściowego wzrostu pasywów w związku z końcem roku na rachunkach Klientów oraz w związku z tym wzrostu wartości aktywów ważonych ryzykiem (środki w ramach zarządzania płynnością ulokowano w istotnej części w Banku Zrzeszającym na lokatach krótkoterminowych obciążonych wagą ryzyka 20%). W 2014 r. z uwzględnieniem zmian przepisów wprowadzonych Rozporządzeniem CRR zakłada się trwałe utrzymanie współczynnika powyżej 12%, a współczynnika kapitałów podstawowych Tier 1 na poziomie 10%.

Bank w niewielkim stopniu korzystał w rachunku adekwatności kapitałowej z technik redukcji ryzyka kredytowego. Wartość wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego wyniosła 26 777 tys. zł., a przed ich zastosowaniem kwota wymogu była o 269 tys. zł. wyższa i wynosiła 27 046 tys. zł. Kwota redukcji ryzyka kredytowego wynikała z poręczenia ekspozycji przez Gminę oraz gwarancji BGK dla ekspozycji z klasy „przedsiębiorcy”.

Bank na 31.12.2013 roku stosował przy obliczaniu wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego metodę podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 4 – 15 załącznika nr 14 do Uchwały nr 76/2010 KNF. Tak obliczony wymóg wg stanu na dzień 31.12.2013 rok wynosił 3 070 tys. zł.

Wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe Bank obliczał metodą podstawową, określoną w Załączniku nr 6 do Uchwały nr 76/2010 KNF. Wg stanu na dzień 31.12.2013 r. Bank nie był zobowiązany do tworzenia wymogu na ryzyko walutowe.

Bank monitorował strukturę kapitałową i poziom wymogów kapitałowych również w związku z wejściem w życie przepisów Dyrektywy (UE) CRD oraz Rozporządzenia (UE) CRR celem uwzględnienia w działalności zmian w przepisach dotyczących adekwatności kapitałowej wchodzących w życie z dniem 01.01.2014 r. Zgodnie z aktualnymi prognozami krótko- i długoterminowymi, miary adekwatności kapitałowej Banku kształtują się powyżej minimalnych poziomów regulacyjnych, które wprowadzone zostały przez ww. regulacje z uwzględnieniem potencjalnych buforów kapitałowych. Niezależnie, w ramach procesu zarządzania kapitałem, Bank posiada awaryjne plany kapitałowe, mające zastosowanie wyłącznie w przypadku zagrożenia przekroczenia miar adekwatności kapitałowej. Plany te określają sposoby optymalizacji i dostosowania profilu ryzyka oraz kapitału wewnętrznego w celu zapewnienia bezpiecznego ich poziomu

2. Kapitał wewnętrzny

Zarządzanie adekwatnością kapitałową ma na celu utrzymywanie posiadanych przez Bank kapitałów własnych na poziomie nie niższym niż wymagany przez zewnętrzne i wewnętrzne regulacje. Regulacje te uzależniają wymagany poziom kapitałów od skali działalności i podejmowanego ryzyka, z zapewnieniem dodatkowych buforów kapitałowych.

Bank wdrożył proces monitorowania i oceny adekwatności kapitału wewnętrznego – proces ICAAP (Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego - ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), który został zatwierdzony regulacjami wewnętrznymi w tym zakresie. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Założenia ICAAP jest procesem łączącym elementy zarządzania ryzykiem oraz zarządzania kapitałem.

W ramach procesu dokonywana jest ocena istotności występujących w działalności Banku rodzajów ryzyka oraz szacowany jest kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka istotnego.

Efektom prowadzonych działań w zakresie identyfikacji i pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka jest określenie, które z nich są istotne z punktu widzenia Banku oraz ich wskazanie, klasyfikacja z punktu widzenia stałej oceny istotności (ryzyka trwale istotne i okresowo istotne), a także z perspektywy celowości pokrycia danego ryzyka kapitałem.

Wg stanu na 31.12.2013 r. Bank zidentyfikował jako istotne następujące rodzaje ryzyka

- a) Ryzyko kredytowe
- b) Ryzyko walutowe
- c) Ryzyko operacyjne
- d) Ryzyko koncentracji zaangażowań (z wyłączeniem ryzyka koncentracji geograficznej)
- e) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej
- f) Ryzyko płynności
- g) Ryzyko zmian makroekonomicznych
- h) Ryzyko modeli – istotne w zakresie modelu ryzyka stopy procentowej.

Jako ryzyka nie wpływające istotnie na działalność Banku wg stanu na 31.12.2013 r. Bank zidentyfikował następujące rodzaje ryzyka:

- a) Ryzyko koncentracji geograficznej
- b) Ryzyko braku zgodności
- c) Ryzyko wyniku finansowego
- d) Ryzyko transferowe
- e) Ryzyko rezydualne
- f) Ryzyko kapitałowe
- g) Ryzyko strategiczne
- h) Ryzyko utraty reputacji

Wyznaczając kapitał wewnętrzny Bank stosuje tzw. metodę „Filar I +” tzn. wielkością podstawową przy kalkulacji kapitału wewnętrznego jest wielkość kapitału regulacyjnego (Filar I), który jest powiększany dodatkowo o wielkość kapitału oszacowaną przez Bank na potrzeby ryzyka nie w pełni ujętego lub nie ujętego w Filarze I.

Szacowanie kapitału wewnętrznego przebiega w trzech etapach:

- a) Etap I – za punkt wyjścia przyjmowany jest kapitał regulacyjny (wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyk Filaru I NUK),

- b) Etap II – ocenia się, czy minimalny wymóg kapitałowy jest adekwatny do aktualnego narażenia Banku na ryzyko dla uznanych za istotne ryzyk Filaru I NUK,
- c) Etap III – szacuje się kapitał wewnętrzny na pokrycie istotnych ryzyk Filaru II NUK.

Bank w ramach szacowania kapitału wewnętrznego nie stosuje obniżek wymogów na poszczególne rodzaje ryzyka w ramach wymogu regulacyjnego.

Kapitał wewnętrzny dla powyższych ryzyk wyliczany jest na podstawie wewnętrznych metod zaakceptowanych przez Zarząd uwzględniających skalę i specyfikę działania Banku w kontekście danego ryzyka (zasada proporcjonalności). Bank nie uwzględnia korelacji między poszczególnymi rodzajami ryzyka. Uznanie ryzyka za istotne nie rodzi w konsekwencji, co do zasady konieczności alokacji kapitału na ten rodzaj ryzyka istotnego.

Zgodnie z przyjętą metodologią szacowania kapitału wewnętrznego (ICAAP) ocena wewnętrzna potrzeb kapitału wewnętrznego wyniosła 31 731 tys. zł. Wartość ta jest o 6,3% wyższa od obliczonego kapitału regulacyjnego. W ramach II Filaru Bank dokonywał w na koniec 2013 roku dodatkowej alokacji kapitału na:

- a) ryzyko stopy procentowej (179 tys. zł.),
- b) ryzyko zmian makroekonomicznych (536 tys. zł.),
- c) ryzyko modeli (437 tys. zł.),
- d) ryzyko kredytowe (732 tys. zł.).

Na 31.12.2013 r. wewnętrzna ocena nadwyżki kapitału wewnętrznego wyniosła 11.921 tys. zł.

	Treść	31.12.2013
A	Nadwyżka (+) / niedobór (-) funduszy własnych (filar I)	13 805
	Współczynnik wypłacalności (%)	11,70%
B	Nadwyżka (+) / niedobór (-) funduszy własnych uwzględniane w procesie badania i oceny nadzorczej	
	Współczynnik wypłacalności (%) z punktu widzenia procesu badania i oceny nadzorczej	
C	Wewnętrzna ocena nadwyżki (+) / niedoboru (-) kapitału wewnętrznego	11 921
	Wewnętrzna ocena kapitału	43 652
	Wewnętrzna ocena potrzeb kapitału wewnętrznego	31 731

Bank w przypadku obliczania kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia istotnych ryzyk występujących w działalności preferuje metody ilościowe określające poziom możliwej straty. W przypadku, jeżeli strata przekroczy określony próg, Bank tworzy wymóg kapitałowy na dane ryzyko. Metody ilościowe to np. VaR, poziom straty dla scenariusza warunków skrajnych oszacowany dla danego ryzyka.

W przypadku jeżeli zastosowanie metod ilościowych odnoszących się do potencjalnej straty z tytułu danego rodzaju ryzyka nie znajduje uzasadnienia z uwagi na skalę działania (zasada proporcjonalności) czy też charakter ryzyka, za równorzędną do szacowania potencjalnych strat, uznaje się metodę oszacowania kapitału wewnętrznego na podstawie limitów pozycyjnych. Po przekroczeniu tych limitów Bank uznaje, że ryzyko jest duże i zachodzi konieczność utworzenia wymogu na ryzyko w określonej przez Bank wysokości. Jest to metoda analogiczna do stosowanej w przypadku niektórych wymogów w ramach I Filaru NUK np. dla wymogów z tytułu przekroczenia wskaźników koncentracji wobec kontrahenta, wymogów z tytułu przekroczenia limitu „dużych” zaangażowań, wymogów z tytułu przekroczenia wskaźników koncentracji kapitałowej.

Przyjmuje się również dla niektórych rodzajów ryzyka, że Bank może oszacować wielkość kapitału wewnętrznego w oparciu o analizę porównawczą tj. przez odniesienie do wielkości kapitału określonej dla innego, najbardziej porównywalnego rodzaju ryzyka.

V. RYZYKO KREDYTOWE

1. Strategia i cele zarządzania ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje działania mające na celu ograniczanie ryzyka kredytowego, do których należą: identyfikacja, ocena (pomiar), akceptacja, monitorowanie, raportowanie.

Bank określił kierunki rozwoju działalności kredytowej oraz zasady kredytowania biorąc pod uwagę przede wszystkim kryterium minimalizacji ryzyka kredytowego, przy uwzględnieniu: uwarunkowań działania, strategii, wielkości funduszy własnych, analizy mocnych i słabych stron działalności kredytowej oraz przewidywanych możliwości i zagrożeń jej dalszego rozwoju.

Zgodnie z przyjętą Strategią działania Bank swoją działalność kredytową koncentrować będzie głównie na:

- a) Kredytowaniu osób prywatnych w zakresie potrzeb konsumpcyjnych, oraz w zakresie potrzeb mieszkaniowych.
- b) Kredytowaniu sektora małych i średnich przedsiębiorstw: w zakresie potrzeb związanych z działalnością operacyjną, w zakresie potrzeb związanych z działalnością inwestycyjną (w tym finansowanie nieruchomości do działalności gospodarczej).
- c) Kredytowaniu jednostek samorządu terytorialnego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym realizowane jest poprzez system pisemnych przepisów wewnętrznych obejmujących swoim zakresem proces kredytowy od momentu pozyskania klienta do całkowitego rozliczenia transakcji kredytowej.

Opierając się na powyższych segmentach rynku Bank, w obszarze działalności i ryzyka kredytowego, prowadzi działania zmierzające do:

- a) Doskonalenia procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w celu ograniczenia ryzyka do poziomu akceptowalnego przez Bank. Zarządzanie ryzykiem kredytowym odbywa się na poziomie pojedynczych transakcji i portfela kredytowego ogółem (dywersyfikacja, jakość portfela).
- b) Jednoczesnej kontynuacji zrównoważonego wzrostu wartości portfela kredytowego, dostosowanego do poziomu i rozwoju źródeł finansowania, zgodnie z przyjętymi planami i prognozami rozwoju działalności kredytowej.

W celu utrzymania wysokiej jakości aktywów i zapewnienia odpowiedniego do profilu ryzyka systemu zarządzania ryzykiem kredytowym Bank zarządza m.in.:

- a) Ryzykiem kredytowym związanym z daną transakcją kredytową.
- b) Ryzykiem koncentracji zaangażowań w portfelu kredytowym.
- c) Ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i na finansowanie nieruchomości.
- d) Ryzykiem kredytowym ekspozycji detalicznych.
- e) Ryzykiem kredytowym na rynku hurtowym (zaangażowania kapitałowe, lokowanie nadwyżek środków).

2. Identyfikacja ryzyka kredytowego

Bank rozpatruje ponoszone ryzyko kredytowe jako wynik ryzyka pojedynczego kredytu (ryzyko indywidualnej transakcji kredytowej) oraz ryzyka koncentracji portfela kredytowego.

Ryzyko indywidualnej transakcji kredytowej zależy od możliwej straty (wysokość zaangażowania) i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Bank zarządza ryzykiem indywidualnej transakcji kredytowej przez:

- a) Stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej, dostosowanej do profilu ryzyka kredytobiorcy (os. fizyczne, rolnicy, podmioty gospodarcze).
- b) Ocenę wiarygodności kredytowej.
- c) Stosowanie zabezpieczeń udzielonych kredytów.
- d) Monitoring kredytowy ekspozycji wg przyjętych zasad i terminów.
- e) Przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych.
- f) Windykacje i nadzór nad kredytami zagrożonymi.
- g) Kontrolę procesu kredytowego w odniesieniu do transakcji zawartych z danym kredytobiorcą.

Przy ocenie wiarygodności kredytowej Bank korzysta z wewnętrznych źródeł danych, które służą ocenie dotychczasowej współpracy z klientem oraz poręczycielami. Bank korzysta również z dostępu do zewnętrznych baz danych o wiarygodności kredytowej klientów (Biuro Informacji Kredytowej, Bankowy Rejestr).

Ocena ryzyka kredytowego klientów detalicznych polega w Banku na wyliczeniu zdolności kredytowej, weryfikacji wiarygodności wnioskodawcy oraz ustaleniu wartości rynkowej nieruchomości w odniesieniu do pożyczek i kredytów zabezpieczonych hipotecznie.

Wyliczenie zdolności kredytowej dokonywane jest w oparciu o przedłożone przez wnioskodawcę dokumenty o osiągniętych dochodach, informacje o ponoszonych kosztach i posiadanych zobowiązaniach oraz ocenę możliwości spłaty wnioskowanej transakcji kredytowej w określonych terminach i kwotach, przy ustalonym przez Bank oprocentowaniu.

Podejmowanie decyzji kredytowych w Banku odbywa się zgodnie z trybem i kompetencjami określonymi w przepisach wewnętrznych dotyczących oceny ryzyka kredytowego i podejmowania decyzji kredytowych.

Dla uniknięcia ryzyka nadmiernych koncentracji, działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o ograniczenia wynikające z przepisów Ustawy Prawo bankowe, Uchwał KNF oraz wewnętrznych limitów zaangażowania. Zarządzanie ryzykiem koncentracji dotyczy w szczególności:

- a) Ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.
- b) Ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego.
- c) Ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec osób wewnętrznych (art. 79 ustawy – Prawo bankowe).
- d) Ryzyka wynikającego z zaangażowań o tym samym rodzaju zabezpieczenia.
- e) Ryzyka wynikającego z zaangażowań o tym samym celu kredytowania (np. kredyty samochodowe, mieszkaniowe).
- f) Ryzyka wynikającego z długości okresu zaangażowanych środków (zaangażowania długoterminowe).

3. Zabezpieczenia jako narzędzie redukcji poziomu ryzyka kredytowego

Podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym, Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia oceniana jest według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw. Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń umożliwiających wysoki poziom odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia

działań windykacyjnych. Podczas ustanawiania zabezpieczeń dopuszczalne było stosowanie jednocześnie kilku form zabezpieczania wierzytelności.

W Banku stosowane formy zabezpieczenia transakcji kredytowych uzależnione są od poziomu ryzyka, wielkości i rodzaju zaangażowania, przyjętych innych form minimalizacji ryzyka lub jego skutków. Stosowane najczęściej w praktyce główne rodzaje przyjmowanych przez Bank prawnych zabezpieczeń dla poniżej wymienionych kategorii ekspozycji kredytowych to:

- a) Ekspozycje wobec klientów detalicznych – nieruchomości mieszkalne, poręczenia osób fizycznych, ubezpieczenia.
- b) Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych – nieruchomości komercyjne, mieszkaniowe, przewłaszczenia i zastaw na maszynach i urządzeniach.

Ponadto Klient Banku może korzystać ze wszelkich prawnych form zabezpieczenia transakcji kredytowych przyjętych w Polsce, przewidzianych prawem cywilnym i prawem wekslowym. Zgodnie z Instrukcją prawnych form zabezpieczeń w Banku przyjmuje się głównie następujące prawne zabezpieczenia kredytów:

- a) Weksel własny in blanco,
- b) Poręczenie wekslowe (awal),
- c) Poręczenie cywilne,
- d) Gwarancję bankową,
- e) Cesję wierzytelności,
- f) Cesję praw z polisy ubezpieczeniowej,
- g) Przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- h) Zastaw rejestrowy,
- i) Kaucję,
- j) Blokade środków na rachunkach bankowych,
- k) Hipotekę,
- l) Ubezpieczenie na życie, okresowej spłaty kredytu.

Ustalając liczbę poręczycieli transakcji kredytowej bierze się pod uwagę zdolność kredytową, zarówno kredytobiorcy, jak poręczycieli. Bank stosuje zasadę, iż uruchomienie kredytu następuje po ustanowieniu zabezpieczeń przewidzianych w umowie kredytowej. Jedynie w przypadku hipotek i zastawów rejestrowych Bank dopuszcza uruchomienie kredytu po przedłożeniu przez kredytobiorcę potwierdzenia złożenia i opłacenia wniosku o ustanowienie hipoteki lub zastawu rejestrowego.

W przypadku zabezpieczeń hipotecznych dla zaangażowań przekraczających określony poziom, co do zasady, Bank wymaga wyceny nieruchomości przez rzeczoznawcę. Bank posiada określony w regulacjach wymagany poziom LtV na moment udzielenia kredytu przy finansowaniu danej inwestycji oraz wymagany udział własny klienta. Maksymalny okres kredytowania ustalono na 25 lat. Bank dopuszcza w uzasadnionych indywidualnych przypadkach stosowanie odstępstw w działalności kredytowej.

4. Monitorowanie i pomiar ryzyka kredytowego

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Bank monitoruje poziom ryzyka kredytowego. Monitoring ma za zadanie:

- a) Zidentyfikowanie ekspozycji kredytowych zagrożonych,
- b) Zaklasyfikowanie ekspozycji kredytowych do odpowiedniej grupy ryzyka,
- c) Utworzenie odpowiedniego poziomu rezerw,
- d) Podjęcie działań zapobiegawczych w celu wyeliminowania następstw ryzyka kredytowego.

Szczegółowe zasady monitorowania portfela należności, określają odpowiednie procedury wewnętrzne przyjęte przez Zarząd. Na poziomie indywidualnej transakcji monitorowanie obejmuje poszczególnych kredytobiorców, w tym:

- a) Sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy z uwzględnieniem mierników ilościowych i jakościowych.
- b) Ocenę skuteczności, adekwatności przyjętych zabezpieczeń - analizę i stan prawny zabezpieczeń.
- c) Terminowość obsługi transakcji.
- d) Realizację warunków decyzji kredytowej.
- e) Okresowe wizyty u klienta.
- f) Obserwację wysokości obrotów i sald na rachunku bieżącym i kredytowym.
- g) Terminowość wywiązywania się ze zobowiązań dotyczących przekazywania do Banku informacji i dokumentów, zgodnie z umową z Bankiem.
- h) Strukturę własnościową, organizacyjną, formę prawną prowadzonej działalności.
- i) Obserwację zmian uwarunkowań zewnętrznych, która może wywierać niekorzystny wpływ na sytuację ekonomiczno-finansową kredytobiorcy.

Pomiar ryzyka kredytowego jest częścią procesu zarządzania ryzykiem, w którym analizuje się zarówno ryzyko kredytowe pojedynczej ekspozycji kredytowej (monitoring), portfela kredytowego, jak również wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego.

Bank stosuje system pomiaru i limitowania działalności kredytowej, w szczególności w zakresie koncentracji dużych zaangażowań, koncentracji branżowej i innych rodzajów koncentracji. Poziom ryzyka kredytowego analizowany jest pod kątem szkodowości portfela ogółem i poszczególnych portfeli kredytowych (klientów, produktów), stopnia wykorzystania limitów zaangażowań, aktualnej struktury portfela kredytowego.

Z uwagi na istotne zaangażowanie Banku w ekspozycje zabezpieczone hipotecznie i na nieruchomości Bank dokonuje poszerzonej analizy oraz pomiaru i oceny ryzyka wynikającego z tego zaangażowania. Bank m.in. dokonuje badania poziomu zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie, jakości portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji, wartości ww. ekspozycji w sytuacji zagrożonej, wartości i jakości indywidualnie istotnych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, poziomu wskaźnika LtV. Bank przeprowadza również w ramach testu warunków skrajnych ocenę wpływu spadku wartości rynkowej zabezpieczeń na zabezpieczenie portfela kredytowego.

5. Raportowanie ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe raportowane jest w ramach systemu informacji zarządczej. Raportowaniu w ramach ryzyka kredytowego podlegają takie elementy jak:

- a) Konieczność tworzenia rezerw celowych na kredyty (zgodnie z regulacjami wewnętrznymi z częstotliwością uzależnioną od wartości zaangażowania).
- b) Informacje o jakości portfela kredytowego w podziale na poszczególne segmenty klientów, oddziały (klasy ryzyka, okresy przeterminowania).
- c) Monitoring portfela kredytowego pod kątem koncentracji.
- d) Monitoring portfela ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie i na finansowanie nieruchomości.
- e) Monitoring portfela ekspozycji detalicznych.

Rada Nadzorcza syntetyczną informację o ryzyku kredytowym otrzymuje w okresach kwartalnych.

6. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem kredytowym

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wielkością podejmowanego przez Bank ryzyka kredytowego. W szczególności do zadań Rady Nadzorczej należy zatwierdzanie generalnych zasad polityki finansowej Banku w zakresie wielkości ryzyka kredytowego, możliwego do zaakceptowania ze względu na bezpieczeństwo funkcjonowania oraz sprawowanie nadzoru nad realizacją przyjętych przez Bank założeń w zakresie ryzyka kredytowego.

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz nadzór nad tym procesem. Zarząd odpowiada za realizację celów w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, za prowadzenie działalności Banku zgodnie z zasadami określonymi w Polityce kredytowej. Do zadań Zarządu Banku należy w szczególności zatwierdzenie limitów określających górną granicę akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego, ocena raportów z analizy ryzyka kredytowego i podejmowanie na jej podstawie decyzji operacyjnych, doskonalenie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w celu dostosowania do rozmiarów i rodzaju prowadzonej działalności. Zarząd Banku podejmuje również decyzje kredytowe zastrzeżone dla jego kompetencji.

Za zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z udzielaniem kredytów oraz gwarancji odpowiada Prezes Zarządu, któremu podlega m.in. Wydział Analiz kredytowych, Monitoringu i Windykacji. Ryzyko związane z koncentracją portfela kredytowego oraz ryzyko kredytowe na rynku hurtowym (lokowanie nadwyżek środków) podlega bezpośrednio Wiceprezesowi Zarządu odpowiadającemu za Pion Ryzyka w Banku. Wiceprezes ds. handlowych odpowiada m.in. za realizację polityki kredytowej, nadzorowanie pracy podległych komórek organizacyjnych.

Oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym uczestniczą w szczególności:

- a) Stanowisko Analiz Kredytowych, które dokonuje przed podjęciem decyzji kredytowej przez Zarząd weryfikacji dokumentacji kredytowej pod kątem kompletności, poprawności i wiarygodności, weryfikacji oceny zdolności kredytowej, oceny adekwatności proponowanych zabezpieczeń oraz oceny poprawności propozycji decyzji kredytowych.
- b) Stanowisko Monitoringu, do zadań którego w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym należy m.in. prowadzenie monitoringu ekspozycji kredytowych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami oraz przepisami prawa a także podejmowanie decyzji w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych klientów instytucjonalnych w zakresie objętym monitoringiem.
- c) Stanowisko Windykacji, do zadań którego w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym należy m.in. podejmowanie czynności przymusowej windykacji oraz współdziałanie z organami egzekucyjnymi na rzecz odzyskania należności.
- d) Dyrektor ds. Finansowych - Główny Księgowy, do zadań którego w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym należy lokowanie nadwyżki środków niezaangażowanych w działalność kredytową zgodnie z przyjętymi limitami przez Zarząd oraz polityką Banku. Odpowiada za przestrzeganie limitów w zakresie lokowania nadwyżek środków niezaangażowanych w działalność kredytową.
- e) Wydział Ryzyka i Analiz, który zajmuje się pomiarem i monitorowaniem poziomu ryzyka koncentracji zaangażowań w Banku. Przeprowadza okresowe analizy ryzyka portfela kredytowego oraz koncentracji zaangażowań.
- f) Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne uczestniczące w zarządzaniu ryzykiem kredytowym przestrzegają postanowień regulacji w zakresie działalności kredytowej, przekazują informacje niezbędne do zarządzania ryzykiem kredytowym w trybie wskazanym w regulacjach wewnętrznych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym podlega kontroli wewnętrznej funkcjonalnej oraz kontroli Wydziału Audytu Wewnętrznego. Wydział Audytu Wewnętrznego w ramach czynności audytowych dokonuje w szczególności:

- a) Badania zgodności działalności kredytowej Banku z przepisami prawa, regulacjami nadzorczymi i wewnętrznymi.

- b) Badania kompletności i aktualności dokumentacji kredytowej, sprawdzenia zgodności sposobu uruchamiania środków kredytu z obowiązującymi procedurami i umową kredytową.
- c) Weryfikacji zgodności wykorzystania środków z ich przeznaczeniem zadeklarowanym przez kredytobiorcę.
- d) Badania obszaru ryzyka koncentracji.
- e) Weryfikacji ewidencji księgowej.

7. Dane finansowe dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe

Należność z rozpoznaną utratą wartości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych. Bank kwalifikuje należności do kategorii zagrożone zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej standardu, wątpliwe i stracone zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- a) Kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- b) Kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Należność bez rozpoznanej utraty wartości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy normalne lub pod obserwacją.

Rezerwy na należności zagrożone o różnej klasie ryzyka oraz kredyty detaliczne i kredyty pod obserwacją tworzone są w Banku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Rezerwa na kredyty detaliczne pomniejszana jest o 25% rezerwy na ryzyko ogólne. Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art. 130 ustawy Prawo bankowe (Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 z póź. zm.)

Należność przeterminowana to należność z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Przez ekspozycje przeterminowaną rozumie się całą ekspozycję a nie tylko część zapadłą.

Średnia wartość ekspozycji w 2013 roku wyniosła 546 376 tys. zł. Poniżej przedstawiono kwoty ekspozycji w podziale na klasy bez uwzględnienia i po uwzględnieniu technik ograniczenia ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Średnia wartość w 2013 r.* bez uwzględnienia technik redukcji ryzyka	Stan na 31.12.2013r. bez uwzględnieniem technik redukcji ryzyka	Stan na 31.12.2013r. po uwzględnieniu technik redukcji ryzyka
1.	Rządy i banki centralne	87 747	103 796	105 732
2.	Samorządy terytorialne i władze lokalne	37 948	39 833	42 126
3.	Organu administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	898	1 066	1 066
4.	Instytucje – banki	123 538	101 433	101 433
5.	Przedsiębiorcy	32 754	35 087	30 858
6.	Detaliczne	14 117	14 854	14 854
7.	Zabezpieczone na nieruchomościach	203 934	218 583	218 583
8.	Przeterminowane	14 307	15 161	15 161
9.	Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	504	1 294	1 294
10.	Pozostałe	30 628	33 220	33 220
	Ekspozycje razem	546 376	564 327	564 327

* średnia wartość liczona ze stanu z 31.12.2012 r. oraz stanów na koniec poszczególnych kwartałów 2013 r.

W zakresie stosowanych technik redukcji ryzyka różnica wystąpiła w związku z przemieszczeniem pomiędzy wartością ekspozycji dla klasy przedsiębiorcy a wartością dla klasy rządy i banki centralne oraz klasy samorządy

terytorialne i władze lokalne. Przemieszczenie z tytułu stosowania technik redukcji ryzyka kredytowego wynikało z poręczenia ekspozycji przez samorząd terytorialny (2.293 tys. zł.) oraz gwarancji BGK (1 936 tys. zł.) i dotyczyło ekspozycji z klasy „przedsiębiorcy”. Bank nie stosował w ramach technik redukcji ryzyka kredytowego saldowanie ekspozycji bilansowych i pozabilansowych.

Bank na dzień 31.12.2013 r. zaangażował środki w 20,7% w sektorze finansowym, w 19,1% w papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa. W 52,5% środki zaangażowane były w działalność kredytową dla podmiotów niefinansowych, a w 7,3% w kredyty dla jednostek samorządu terytorialnego. Pozycje przeterminowane dotyczące sektora niefinansowego stanowiły 12,3% wartości ekspozycji bilansowych brutto.

Pozycje przeterminowane do 30 dni stanowiły 1,8% wartości bilansowej brutto sektora niefinansowego a powyżej 180 dni 8,4%. Należności z rozpoznaną utratą wartości (zagrożone) dotyczące sektora niefinansowego wynosiły wg wartości brutto 39 609 tys. zł, co stanowi 14,25% bilansowych ekspozycji brutto tego sektora. Udział ekspozycji przeterminowanych pow. 180 dni w ogólnej kwocie ekspozycji zagrożonych w sektorze niefinansowym stanowił 59,3%.

W skład ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych emitentów niepaństwowych wchodziły zaangażowania dwóch spółek akcyjnych odpowiednio na kwotę 101 tys. zł oraz 677 tys. zł. co ogółem stanowiło 0,1% ogólnej wartości środków. Pozycje przeterminowane wyniosły 677 tys. zł. w wyniku niezapłaconego kapitału i odsetek i dotyczyły jednej spółki. Na 31.12.2013r. przeterminowanie wynosiło 15 dni. Bank utworzył rezerwę na tę ekspozycję w wysokości 20% tj. 130 tys. zł.

Certyfikaty inwestycyjne stanowiły marginalny udział 0,2% w wartości środków ogółem.

Strukturę ekspozycji oraz wartość należności przeterminowanych w danej grupie kontrahentów przedstawiono w tabeli.

	Treść	Zaangażowanie bilansowe brutto	Ekspozycje zagrożone brutto	Przeterminowane ogółem			
				do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	powyżej 180 dni
A.	Sektor finansowy (kasa i środki w Banku Zrzeszającym)	109 854	0	0	0	0	0
B.	Sektor niefinansowy	278 006	39 609	5 074	5 284	288	23 498
1	Osoby prywatne	65 734	3 484	3 521	768	86	1 807
2	Podmioty gospodarcze, rolnicy	209 643	36 125	1 547	4 516	202	21 691
3	Pozostałe podmioty niefinansowe	2 629	0	6	0	0	0
C.	Sektor budżetowy	38 721	0	0	0	0	0
D.	Papiery dłużne emitowane przez Skarb Państwa	101 080	0	0	0	0	0
E.	Papiery dłużne emitentów niepaństwowych	778	677	677	0	0	0
F.	Certyfikaty inwestycyjne	1 294	0	0	0	0	0

Ryzyko kredytowe w największym stopniu wynikało z prowadzonej działalności kredytowej. Zgodnie ze Statutem Bank prowadzi działalność kredytową na obszarze województwa małopolskiego. Działalność kredytowa Banku skoncentrowana jest głównie na obszarze powiatu wielickiego, myślenickiego, krakowskiego, Miasta Krakowa i okolic. W tym obszarze skoncentrowane są również podmioty kredytowane przez Bank. Z tego obszaru geograficznego pochodzi większość ekspozycji kredytowych. Wskazać należy, że jest to obszar o korzystnym na tle całego kraju statusie ekonomicznym ludności, niskim poziomie bezrobocia, cechujący się dużą liczbą podmiotów gospodarczych i rosnącą liczbą ludności. Zatem koncentracja geograficzna nie wpływa w sposób negatywny na ryzyko w portfelu kredytowym. Biorąc zatem pod uwagę położenie geograficzne placówek, żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu bardziej szczegółowe informacje o ryzyku koncentracji geograficznej uznać należy za nieistotne z punktu widzenia ryzyka i adekwatności kapitałowej.

W przypadku koncentracji branżowej Bank realizuje politykę dywersyfikacji branżowej portfela kredytowego. Poza sektorem instytucji samorządowych (samorządy lokalne) największy udział w portfelu kredytowym mają kredyty udzielone w branży „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych”. Ekspozycje w tej kategorii stanowią 5,34% ekspozycji bilansowych brutto i zobowiązań pozabilansowych ogółem. W 18 branżach zaangażowanie przekraczało 10% funduszy własnych. W pozostałych ogólne zaangażowanie nie przekracza tej wielkości. Wskazać należy, iż z uwagi na skalę i zakres działania brak jest grup jednorodnych, co powoduje, iż wyższy wskaźnik kredytów w danej branży może być istotnie zdeterminowany przez sytuację 1 dużego podmiotu.

	Treść	Zaangażowanie pozabilansowe (wart. nominalna)	Zaangażowanie bilansowe (kapitał)	Zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe łącznie	Rezerwy na należności bilansowe i pozabilansowe	Należności przeterminowane (kapitał)	Należności przeterminowane pow. 1 miesiąca (kapitał)	Wskaźnik przeterminowania pow. 1 miesiąca	Udział branży w zaangażowaniu ogółem
A.	Branże pow. 10% fund. wł.	25 999	171 452	197 451	3 925	16 995	16 186	9,44%	55,52%
1	Kierowanie podstawowymi rodzajami działalności publicznej	3 278	38 211	41 489	0	0	0	-	11,67%
2	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	1 285	17 691	18 977	0	0	0	-	5,34%
3	Sprzedaż hurtowa owoców i warzyw	2 199	13 095	15 295	662	4 167	4 167	31,82%	4,30%
4	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi	57	13 090	13 147	10	4 396	4 396	33,58%	3,70%
5	Wytwarzanie energii elektrycznej	8	12 723	12 731	835	3 555	3 555	27,94%	3,58%
6	Hotele i podobne obiekty zakwaterowania	39	12 513	12 552	47	700	0	-	3,53%
7	Roboty związane z budową dróg i autostrad	4 228	7 244	11 472	691	705	705	9,73%	3,23%
8	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	5 973	4 475	10 448	0	0	0	-	2,94%
9	Restauracje i pozostałe placówki gastronom.	71	8 798	8 869	1 019	56	56	0,64%	2,49%
10	Dział. obiektów służ. poprawie kondycji fizycznej	0	8 402	8 402	0	3 280	3 280	39,04%	2,36%
11	Produkcja konstrukcji metalowych i ich części	1 212	6 305	7 517	0	0	0	-	2,11%
12	Pozost. transport ląd. pasaż., gdzie indziej niesklas.	1 470	4 593	6 063	2	9	0	-	1,70%
13	Działaln. związ. z org. targów, wystaw i kongresów	2 742	3 258	6 000	0	0	0	-	1,69%
14	Produkcja pozostałych gotowych wyrobów metalowych, gdzie indziej niesklasyfikowana	792	4 705	5 497	416	0	0	-	1,55%
15	Pozostała działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana	2 400	2 454	4 854	89	0	0	-	1,36%
16	Kupno i sprzedaż nieruch. na własny rachunek	6	4 781	4 787	0	0	0	-	1,35%
17	Sprzedaż detal. prow. w niewyspecjal. sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrob. tytoniow.	237	4 486	4 723	153	27	27	0,61%	1,33%

18	Pomoc społeczna z zakwaterowaniem dla osób w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych	0	4 628	4 628	0	100	0	-	1,30%
B.	Branże pozostałe (poniżej 10% fund. własnych)	8 997	79 321	88 318	3 497	9 328	8 089	10,20%	24,83%
C	Pozostałe podmioty bez numerów PKD (osoby prywatne)	4 140	65 752	69 892	1 813	5 705	1 838	2,80%	19,65%
D	OGÓŁEM	39 135	316 527	355 663	9 234	32 028	26 113	8,25%	100,00%

Kredyty udzielone klientom wg wartości nominalnej w podziale na terminy zapadalności przedstawiają się następująco:

Okres zapadalności	Kredyty wg wartości nominalnej
Do 1 miesiąca	9 078
Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	10 863
Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	46 322
Powyżej 1 roku do 5 lat	114 955
Powyżej 5 lat	118 404
Bez określonego terminu	16 902
Razem	316 524

Portfel kredytowy wg klas ryzyka wg stanu na 31.12.2013r. – po zastosowaniu technik redukcji ryzyka przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji netto	Ekspozycje ważone	Wymóg
Organy administracji i podmioty nie prowadzące działalności gospodarczej	1 154	1 066	85
Ekspozycje wobec przedsiębiorców	43 394	30 858	2 469
Ekspozycje detaliczne	17 034	11 140	891
Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	226 586	199 762	15 981
Ekspozycje przeterminowane	15 161	22 575	1 806
Samorządy terytorialne	41 472	8 425	674

Wg stanu na 31.12.2013r. zobowiązania pozabilansowe udzielone wyniosły 39 135 tys. zł. W pozycji tej 80,7% stanowiły zobowiązania udzielone podmiotom gospodarczym oraz rolnikom, 10,6% osobom prywatnym. Pozostała część to zobowiązania udzielone jednostkom samorządowym. W kwocie ogólnej zobowiązań pozabilansowych udzielonych 0,20% stanowią należności zakwalifikowane do grupy zagrożone. Pozycje zakwalifikowane jako zagrożone w całości dotyczą grupy podmiotów gospodarczych oraz rolników.

Lp.	Treść	Ekspozycje ogółem normalne i pod obserwacją	Zagrożone
A.	Pozycje pozabilansowe udzielone	39 058	77
1.	Sektor finansowy	0	0
2.	Osoby prywatne	4 140	0
3.	Podmioty gospodarcze, rolnicy	31 501	77
4.	Pozostałe podmioty niefinansowe	139	0
5.	Sektor budżetowy	3 278	0
B.	Pozycje pozabilansowe otrzymane	0	0

Wartość ekspozycji, w której odnotowano jakiegokolwiek opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek w stosunku do warunków określonych w umowie dotyczyła ekspozycji wobec sektora niefinansowego. Wartość ta wyniosła 34 144 tys. zł. Z powyższej kwoty 5 074 tys. zł. dotyczy ekspozycji, w których opóźnienie w spłacie przekracza 30 dni (1,8% bilansowych ekspozycji brutto od sektora niefinansowego).

	Treść	Ekspozycje bilansowe przeterminowane (wg wartości brutto)			
		do 30 dni	30-90 dni	90-180 dni	pow.180 dni
A.	Sektor niefinansowy	5 074	5 284	288	23 498
1.	Kredyty operacyjne	1 554	1 183	203	5 647
2.	Kredyty na cele konsumpcyjne	1 211	171	25	948
3.	Kredyty inwestycyjne	0	7	0	5 318
4.	Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	1 685	149	60	714
5.	Kredyty na nieruchomości pozostałe	0	3 317	0	10 279
6.	Kredyt w rachunku karty kredytowej	0	0	0	1
7.	Kredyty pozostałe	624	457	0	591

Bank na koniec roku obrachunkowego 2013 utworzył na należności bilansowe rezerwy w kwocie 9 193 tys. zł, było to o 1 019 tys. zł. więcej niż wynosił stan na początek roku. Na należności zagrożone utworzono rezerwy w wysokości 8 958 tys. zł. Wartość bilansowa brutto należności zagrożonych na koniec 2013 r. wyniosła 39 609 tys. zł. Wielkość ta uległa zwiększeniu na przestrzeni roku o 2 996 tys. zł. Wzrost wynikał głównie ze wzrostu należności wątpliwych (wzrost o 785 tys. zł.) i straconych (wzrost o 5 337 tys. zł.). Należności w kategorii poniżej standardu uległy zmniejszeniu o 3 126 tys. zł. Poziom rezerw na należności zagrożone zwiększył się na przestrzeni 2013 roku o 1 064 tys. zł. Wskaźnik pokrycia należności zagrożonych rezerwami wyniósł na 31.12.2013 r. 23,2%, w tym należności poniżej standardu 11,8%, należności wątpliwe 12,3% a należności stracone 38,3%.

Lp.	Treść	01.01.2013		31.12.2013	
		Kwota Ekspozycji brutto	Poziom rezerw	Kwota Ekspozycji brutto	Poziom rezerw
A.	Pozycje bilansowe	292 671	8 174	316 727	9 193
1.	Osoby prywatne	58 080	1 812	65 733	1 904
	Normalne	51 015	0	59 366	0
	Pod obserwacją	3 524	53	2 884	43
	Poniżej standardu	955	189	850	169
	Wątpliwe	971	481	710	354
	Stracone	1 615	1 089	1 923	1 338
2.	Podmioty gospodarcze, rolnicy	191 011	6 360	209 644	7 289
	Normalne	142 991	0	160 793	0
	Pod obserwacją	14 948	224	12 725	191
	Poniżej standardu	8 478	686	5 457	574
	Wątpliwe	15 666	2 414	16 712	1 784
	Stracone	8 928	3 036	13 957	4 740
3.	Pozostałe podmioty niefinansowe	2 238	2	2 629	0
	Normalne	2 084	0	2 623	0
	Pod obserwacją	154	2	6	0
	Poniżej standardu				
	Wątpliwe				
	Stracone				
4.	Sektor budżetowy	41 342	0	38 721	0

* Rezerwy zaprezentowano po pomniejszeniu o rezerwę na ryzyko ogólne

W 2013 roku zwiększenia z tytułu utworzenia rezerw wyniosły 3 887 tys. zł., przy jednoczesnym zmniejszeniu rezerw o 2 868 tys. zł. W 2013 roku dokonano odpisów należności nieściągalnych w kwocie 6 tys. zł. w ciężar utworzonych rezerw.

Lp.	Treść	Kwota
1.	Stan rezerw celowych na 01.01.2013	8 174
2.	Zwiększenia w okresie 01.01.2013-31.12.2013 na należności:	3 887
	- normalne	
	- pod obserwacją	642
	- poniżej standardu	163
	- wątpliwe	1 183
	- stracone	1 899
3.	Zmniejszenia w okresie 01.01.2013-31.12.2013 na należności:	2 868
	- normalne	
	- pod obserwacją	700
	- poniżej standardu	365
	- wątpliwe	622
	- stracone	1 175
	- zdjęte z ewidencji (wykorzystane)	6
4.	Stan rezerw celowych na 31.12.2013	9 193

Wynik z tytułu tworzenia rezerw na należności bilansowe wg typów kontrahentów przedstawia się następująco:

Lp.	Treść	Wynik z rezerw
A.	Rezerwy celowe (wynik w 2013)	-1 025
1.	Spółki państwowe i prywatne	-1 154
2.	Przedsiębiorcy indywidualni	133
3.	Osoby prywatne	-7
4.	Rolnicy	1
5.	Inne podmioty niefinansowe	2
B.	Rezerwa na ryzyko ogólne (wynik w 2013)	-200

Utworzone rezerwy na zobowiązania pozabilansowe wg stanu na 31.12.2013 r. wyniosły 41 tys. zł. Wartość ekspozycji oraz poziom rezerw na zobowiązania pozabilansowe przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Treść	31.12.2012		31.12.2013	
		Kwota ekspozycji	Poziom rezerw	Kwota Ekspozycji	Poziom rezerw
A.	Pozycje pozabilansowe	31 763	25	39 135	41
1.	Sektor niefinansowy	27 181	25	35 857	41
	<i>Normalne</i>	27 130		35 566	
	<i>Pod obserwacją</i>			214	3
	<i>Poniżej standardu</i>	1			
	<i>Wątpliwe</i>	50	25	77	38
	<i>Stracone</i>				
2.	Sektor budżetowy	4 582	0	3 278	0

Stan początkowy rezerw na zobowiązania pozabilansowe wynosił 25 tys. zł. W minionym roku obrachunkowym utworzono w ciężar kosztów rezerwy na te zobowiązania w kwocie 90 tys. zł. oraz rozwiązano rezerwy na kwotę 74 tys. zł. Stan końcowy rezerw na zobowiązania pozabilansowe wyniósł 41 tys. zł.

Lp.	Treść	Kwota
1.	Stan rezerw celowych na należności pozabilansowe 01.01.2013	25
2.	Zwiększenia w okresie 01.01.2013-31.12.2013 na należności:	90

3.	Zmniejszenia w okresie 01.01.2013-31.12.2013 na należności:	74
4.	Stan rezerw celowych na należności pozabilansowe na 31.12.2013	41

8. Ryzyko kredytowe na rynku hurtowym oraz ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Bank zarządza ryzykiem kredytowym również w przypadku ryzyka kredytowego związanego z transakcjami przeprowadzanymi z podmiotami finansowymi (ryzyko kredytowe na rynku hurtowym). Bank zarządza ryzykiem kredytowym poprzez system limitów zdefiniowanych wobec poszczególnych kontrahentów. Limity ustala się i okresowo weryfikuje na podstawie analizy sytuacji i kondycji podmiotu emitującego instrument. Bank zawiera transakcje na rynku hurtowym tylko z podmiotami, dla których są zdefiniowane wartości limitów.

Inwestycje kapitałowe stanowią kolejną grupę aktywów, w której może być zlokalizowane podwyższone ryzyko kredytowe. Bank angażował się kapitałowo w inne podmioty wyłącznie mając na uwadze względy strategiczne i osiągnięcie długoterminowych korzyści ze współpracy. Bank nie posiadał ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe.

Na dzień bilansowy Bank posiadał następujące zaangażowanie kapitałowe:

- Akcje w Banku Zrzeszającym Bank BPS S.A – działalność bankowa
- Udziały w Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Wieliczce – działalność produkcyjno - handlowa
- Udziały w Spółdzielni Rejonowej w Niepołomicach – działalność produkcyjno - handlowa
- Udziały w Spółdzielni Mieszkaniowej im. Witolda Kasperskiego w Krakowie – działalność usługowa
- Udziały w spółce PartNet sp. z o.o. – działalność pozostała, jest to spółka banków spółdzielczych posiadająca udziały u dostawcy systemu informatycznego SoftNet sp. z o.o.
- Akcje Domu Maklerskiego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. – usługi pośrednictwa finansowego

Poszczególne ekspozycje kapitałowe w portfelu aktywów oraz ich wartość na dzień 31.12.2013 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Treść	Kwota ekspozycji posiadanych ze względu na przyjętą strategię (wartość bilansowa)	% kapitału jednostki	Liczba głosów na WZ
1.	Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.	3 017,25	0,825%	2 602 155
2.	SRH w Wieliczce	19,20	16,88 %	1
3.	Gminna Spółdzielnia w Niepołomicach	0,50	0,37%	1
4.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Kraków	0,25	0,27%	1
5.	PartNet Sp. z o.o.	196,85	2,61%	3 937
6.	Dom Maklerski BPS SA	550,00	8,25%	575 000

Bank nie prowadzi działalności związanej z nabywaniem udziałów i akcji w celu osiągnięcia zysków związanych z obrotem tymi instrumentami (działalność handlowa). Zaangażowania te mają charakter długoterminowy.

Bank wyceniał zaangażowania kapitałowe wg ceny nabycia. Bank nie stosował na przestrzeni minionego roku obrachunkowego zmiany sposobu wyceny tych aktywów. Bank nie dokonywał również odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych o charakterze udziałowym.

W Banku nie występowały aktywa lub zobowiązania finansowe, które należałoby nie później niż na dzień bilansowy wycenić według wartości godziwej wiarygodnie ustalonej.

Bank w 2013 roku nie dokonywał sprzedaży aktywów stanowiących ekspozycje kapitałowe. Nie dokonywał również ich przeszacowania. W kapitale własnym nie ujmowano żadnych zmian wynikających z dokonanej wyceny poszczególnych pozycji bilansowych.

W przypadku ekspozycji kapitałowych w papierach wartościowych (akcje) papiery te są papierami niedopuszczonymi do obrotu na rynku regulowanym kapitałowych papierów wartościowych.

VI. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Płynność definiowana jest jako zdolność do finansowania wzrostu aktywów i terminowego wywiązywania się ze zobowiązań, w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty.

Polityka Banku w zakresie płynności zakłada finansowanie działalności, poza funduszami własnymi, głównie z pozyskanych do obrotu depozytów od sektora niefinansowego oraz budżetowego. Oznacza to, że Bank prowadzi działalność w taki sposób, aby w dłuższym okresie czasu prowadzić działalność bez korzystania z rynku pieniężnego. Bank dopuszcza możliwość pozyskania dodatkowych krótkoterminowych środków od innych podmiotów na rynku pieniężnym (Bank Zrzeszający) na zaspokojenie przejściowego zapotrzebowania na środki, niemniej lokaty z Banku Zrzeszającego służą bieżącej regulacji płynności Banku i jako depozyty niestabilne powinny być zabezpieczone aktywami płynnymi. Środki te nie mogą służyć finansowaniu działalności kredytowej oraz aktywów długoterminowych.

Ograniczanie ryzyka płynności finansowej Banku odbywa się poprzez wykorzystanie adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności metod pomiaru, dostosowanych do rodzaju i skali prowadzonej działalności. Bank kształtuje strukturę aktywów i pasywów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych wskaźników finansowych, przy zaakceptowanym przez Bank poziomie ryzyka płynności. Bank dokonuje okresowych przeglądów i weryfikacji wewnętrznych limitów płynności finansowej.

W celu określenia poziomu ryzyka płynności finansowej Bank wykorzystuje różne metody jego pomiaru i oceny, w tym:

- a) Badanie stabilności i koncentracji bazy depozytowej.
- b) Ocenę wielkości nadwyżki aktywów płynnych nad pasywami niestabilnymi.
- c) Limity dla inwestycji w poszczególne rodzaje aktywów.
- d) Analizy szokowe.
- e) Metodę urealnionej luki płynności.
- f) Analizę luki niedopasowania dla płynności długoterminowej (>12 miesięcy).
- g) Kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi.
- h) Kontrole środków w kasie i na rachunku nostro.
- i) Prognozowanie przepływów pieniężnych na rachunku bieżącym.

W celu monitorowania ryzyka płynności Bank stosuje m.in. następujące limity płynności:

- a) Nadzorcze limity płynności.
- b) Limit na wskaźnik luki płynności.
- c) Limit na wskaźnik luki niedopasowania płynności długoterminowej.
- d) Limit na wskaźnik pokrycia pasywów niestabilnych aktywami płynnymi.
- e) Limity dla określonych inwestycji w poszczególne rodzaje aktywów, w tym określające źródła finansowania portfela kredytów, z uwzględnieniem portfela kredytów długoterminowych.
- f) Inne limity odnoszące się do struktury aktywów oraz pasywów, z uwzględnieniem oceny stabilności źródeł finansowania.
- g) Limity dotyczące pozycji pozabilansowych.

Bank posiada zdefiniowane plany awaryjnego działania w sytuacji kryzysowej zagrażającej płynności Banku. W ramach obowiązujących wewnętrznych procedur awaryjnych Bank posiada określone:

- a) Zasady monitoringu czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności (symptomy ryzyka płynności).
- b) Analizy scenariuszowe zdolności Banku do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne (w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym).
- c) Zasady postępowania w przypadku zagrożenia utratą płynności w zależności od stopnia zagrożenia.

Informacje zawarte w Raportach dla Zarządu przekazywane są Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wielkością podejmowanego przez Bank ryzyka płynności. Zorganizowanie właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem płynności finansowej oraz nadzór nad tym procesem należy do kompetencji Zarządu Banku.

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu, koordynujących politykę zarządzania ryzykiem na najwyższym szczeblu, w procesie zarządzania płynnością Banku uczestniczą:

- a) Członek Zarządu odpowiedzialny za pion ekonomiczno-finansowy, bezpośrednio nadzorujący ryzyko płynności.
- b) Wydział Ryzyka i Analiz, który odpowiada za projektowanie i wdrażanie metod pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyk, projektowanie polityki zarządzania ryzykiem płynności, przeprowadzanie bieżących analiz oraz raportowanie na temat poziomu ryzyka płynności.
- c) Dyrektor ds. Finansowych - Główny Księgowy, który odpowiada za operacyjne zarządzanie ryzykiem płynności, w tym za monitorowanie i zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku w ramach obowiązujących limitów, utrzymanie i skład portfela aktywów płynnych i stan gotówki i na rachunku bieżącym na poziomie zabezpieczającym płynność finansową Banku.
- d) Wydział Audytu Wewnętrznego odpowiada m.in. za ocenę organizacji procesu zarządzania, ocenę adekwatności i jakości procedur dotyczących zarządzania płynnością, ocenę adekwatności przyjętych limitów oraz ich weryfikacji.
- e) Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne przekazują informacje niezbędne do zarządzania ryzykiem płynności w trybie wskazanym w regulacjach wewnętrznych.

Zgodnie z uchwałą KNF, Bank monitoruje oraz przestrzega nadzorcze miary płynności. W 2013 roku Bank spełniał wymagania wprowadzone uchwałą w zakresie minimalnych poziomów miar nadzorczych. Z uwagi na uwarunkowanie rynkowe Bank finansuje działalność w istotnej części w oparciu o pozyskane depozyty, które w dominującej części stanowią depozyty krótkoterminowe, bazując jednak na depozytach zdywersyfikowanych, wykazujących wysoki poziom odnawialności i osadu, celem zabezpieczenia płynności długoterminowej.

Bank w bezpiecznym stopniu angażuje środki klientów w działalność kredytową dostosowując do posiadanych źródeł finansowania, w tym w warunkach skrajnych. Udział kredytów (wg wartości kapitału) w depozytach ogółem stanowił 65%, a w depozytach sektora niefinansowego 71%. Oznacza to, iż Bank jest w stanie zapewnić właściwy poziom płynności bez korzystania z rynku pieniężnego (depozyty hurtowe). Udział aktywów trwałych w funduszach własnych wyniósł 58%. Z analizy szybko dostępnych źródeł finansowania wynika, iż w sytuacjach hipotetycznie obniżonej płynności, Bank jest w stanie pozyskać środki w odpowiedniej wysokości, bez uruchamiania, tzw. planów awaryjnych. Na dzień bilansowy aktywa płynne do 1 miesiąca stanowiły 22,5% sumy bilansowej. W aktywach płynnych Bank posiadał 101 080 tys. zł. papierów skarbowych co stanowiło 18,4% sumy bilansowej. Główne źródło finansowania aktywów Banku stanowią stabilne środki finansowania, w tym przede wszystkim baza depozytowa.

Należności bilansowe o terminach zapadalności powyżej 5 lat stanowią zaangażowania z tytułu udzielonych kredytów dla sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych. Należności kredytowe o zapadalności (wg rat kredytów) powyżej 5 lat stanowią 21,61% sumy bilansowej, o zapadalności powyżej 10 lat stanowią 8,26% tej sumy. Zaangażowania o terminach zapadalności przekraczających 20 lat mają marginalny udział w sumie bilansowej (0,55%). Maksymalny okres zapadalności dla udzielonych kredytów nie przekraczał, co do zasady, okresu 25 lat.

Treść*	Bez określonego terminu	do 1 tygodnia	do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1 rok do 2 lat	2 lata do 5 lat	5 lat do 10 lat	10 lat do 20 lat	powyżej 20 lat
AKTYWA	44 484	3 633	23 334	38 692	48 344	34 978	81 034	134 023	73 140	42 247	3 017
Banki centralne (kasa)	8 826										
Banki i oddziały instytucji kredytowych	18 106	3 221	14 668	27 829	27 000	10 000					
Sektor niefinansowy	16 902	412	8 402	10 215	20 351	23 350	36 425	57 906	63 567	37 256	3 017
Sektor instytucji rządowych i samorządowych			264	648	993	1 628	4 509	16 117	9 573	4 991	
Papiery wartościowe	650						40 100	60 000			
PASYWA	208 825	16 160	61 409	113 716	64 109	11 084	429	97			
Banki i oddziały instytucji kredytowych											
Pozostałe instytucje sektora finansowego	152										
Sektor niefinansowy	172 236	16 160	60 914	108 122	64 109	11 026	429	97			
Sektor instytucji rządowych i samorządowych	36 437		495	5 594		58					
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE		8 181	1 843	3 309	2 021	12 231	7 828	3 722			
Sektor niefinansowy – linie kredytowe		8 138	1 843	3 233	1 986	9 932	4 110	3 302			
Sektor niefinansowy – gwarancje		43	0	76	35	2 299	440	420			
Sektor instytucji rządowych i samorządowych							3 278				
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE											
Sektor finansowy											
Sektor niefinansowy											

W kolumnie bez określonego terminu ujęto po stronie aktywów: raty zapadłe kredytów, pozostałe należności ewidenc. na koncie 290, kredyty w rachunku; po stronie pasywów: depozyty bieżące, zablokowane, pozostałe zobow. ewidenc. na koncie 291*. Linie kredytowe ujęto wg rat wynikających z harmonogramu spłat kredytów. Gwarancje ujęto wg daty ich ważności. Wartości zaprezentowano bez odsetek, dyskonta, prowizji rozliczanych wg efektywnej stopy procentowej oraz odpisów aktualizacyjnych.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi oraz uwzględniając poziom ryzyka płynności Bank nie zidentyfikował zasadności dokonywania alokacji kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka płynności.

VII. RYZYKO WALUTOWE

Ryzyko walutowe jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz jego kapitału z tytułu niekorzystnych zmian kursów walutowych. Uwzględniając strukturę bilansu Banku, ofertę produktową oraz profil klienta, istotne dla Banku ryzyka walutowe ograniczają się zasadniczo do ryzyka kursowego.

Ryzyko walutowe dotyczy wyłącznie portfela bankowego. Bank nie prowadzi operacji walutowych w portfelu handlowym.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest zapewnienie rentowności działalności walutowej przy określonej, akceptowalnej przez Bank ekspozycji na ryzyko walutowe rozumiane jako prowadzenie działalności walutowej w ramach przyjętych przez Bank limitów.

W 2013 roku Bank posiadał walutowe aktywa i pasywa odsetkowe w następujących walutach: EUR, USD, GBP, CHF. Bank nie udzielał kredytów w walutach obcych.

Tabela zawiera zestawienie pozycji walutowych na koniec 2012 i 2013 roku oraz wartość minimalną, średnią i maksymalną w 2013 roku w wartościach bezwzględnych.

(w tys. waluty)

Waluta	Wartość minimalna	Wartość średnia	Wartość maksymalna	Stan na 31.12.2013	Stan na 31.12.2012
USD	0	2	8	4	(5)
EUR	0	6	36	1	11
GBP	0	3	10	0	2
CHF	2	2	10	4	2

Bank w procesie zarządzania ryzykiem walutowym dokonuje pomiaru tego ryzyka oraz jego ograniczania poprzez:

- Wyliczanie pozycji walutowych netto oraz limitowanie dopuszczalnych otwartych pozycji w poszczególnych walutach.
- Wyliczanie pozycji całkowitej oraz ustalenie limitu w odniesieniu do funduszy własnych.
- Wyliczanie wartości zagrożonej (VaR 1 dniowy) oraz limitowanie tej wartości w odniesieniu do poziomu funduszy własnych.
- Przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Bank wylicza wartości VaR na podstawie obserwacji historycznych kursów walutowych z ostatnich 250 dni roboczych przy założeniu 99% przedziału ufności. Testy warunków skrajnych dla ryzyka walutowego służą określeniu potencjalnej straty na jaką narażony jest Bank przy wystąpieniu bardzo niekorzystnych (skrajnych) zmian kursów walutowych. Bank przeprowadza w ramach testów warunków skrajnych scenariusze historyczne – scenariusze na podstawie historycznych obserwacji kursów walutowych.

Limity na pozycje indywidualne oraz limit na pozycję całkowitą monitorowane są w trybie dziennym, limit VaR monitorowany jest w cyklu dekadowym.

Bank stosuje dla obliczania wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe metodę podstawową. Oznacza to, że Bank tworzy wymóg na ryzyko walutowe w sytuacji posiadania otwartej pozycji walutowej całkowitej w wysokości przekraczającej 2% funduszy własnych.

W całym 2013 roku średni poziom ryzyka walutowego kształtował się na niskim poziomie. Dane dotyczące poziomu pozycji całkowitej w 2013 roku przedstawiono w tabeli:

Treść		Wartość (tys. zł.)	% funduszy własnych
Pozycja walutowa całkowita w 2013 r.	Poziom maksymalny	169	0,39%
	Poziom średni	49	0,11%

Bank przygotowuje następujące cykliczne raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko walutowe:

- a) Raport dzienny dla Dyrektora ds. Finansowych - Głównego Księgowego obejmujący informacje o pozycjach indywidualnych, pozycji całkowitej oraz wyniku z rewaluacji.
- b) Raport dekadowy o poziomie VaR dla Dyrektora ds. Finansowych - Głównego Księgowego,
- c) Raport miesięczny dla Zarządu,

Informacje zawarte w raportach dla Zarządu przekazywane są Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych.

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym w Banku uczestniczą:

- a) Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad wielkością podejmowanego przez Bank ryzyka walutowego, akceptuje politykę Banku w zakresie ryzyka walutowego.
- b) Zarząd Banku, który zapewnia organizowanie właściwego i skutecznego procesu zarządzania ryzykiem walutowym oraz nadzór nad tym procesem, dokonuje oceny raportów z analizy ryzyka walutowego i podejmuje na tej podstawie decyzje operacyjne i strategiczne.
- c) Dyrektor ds. Finansowych - Główny Księgowy, który odpowiada za utrzymanie i skład portfela aktywów i pasywów walutowych na poziomie zapewniającym utrzymanie poziomu ryzyka na akceptowanym poziomie oraz zapewniającym realizację dodatnich wyników finansowych na prowadzonej działalności walutowej.
- d) Wydział Ryzyka i Analiz, w którego kompetencjach jest raportowanie na temat ryzyka walutowego, przeprowadzanie okresowych analiz tego ryzyka, weryfikacja metody pomiaru i limitowania tego ryzyka, określanie efektywnych metod monitorowania limitów, w tym powiadamiania o ich przekroczeniu.
- e) Wydział Audytu Wewnętrznego, który w procesie zarządzania ryzykiem walutowym dokonuje oceny organizacji procesu zarządzania ryzykiem walutowym oraz oceny adekwatności i jakości procedur dotyczących zarządzania ryzykiem walutowym.
- f) Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne uczestniczące w zarządzaniu ryzykiem walutowym przekazują informacje niezbędne do zarządzania ryzykiem walutowym w trybie wskazanym w regulacjach wewnętrznych.

VIII. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Ryzyko stopy procentowej jest to ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz jego kapitału na niekorzystny wpływ zmian stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej w Banku dotyczy ryzyka w księdze bankowej. Bank w 2013 roku nie przeprowadzał operacji w portfelu handlowym. W związku z charakterem podstawowej działalności Banku skoncentrowanej na obsłudze klientów detalicznych oraz założeniami polityki Banku określającymi marżę odsetkową jako podstawowe źródła przychodów ryzyko dotyczyło portfela bankowego i wynikało z oferowanych produktów. Polityka Banku nie zakłada dążenia do przyjmowania na siebie większego ryzyka stopy procentowej oraz otwierania w tym celu pozycji. Nie oznacza to jednak, że ryzyko stopy procentowej co do zasady w Banku jest niewielkie. Na zwiększony poziom ryzyka stopy procentowej ma wpływ struktura bilansu (w odniesieniu do pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych), która jest zdeterminowana oferowanymi produktami w taki sposób, że może to wpływać na powstawanie znaczącego niedopasowania terminów przeszacowania czy stawek bazowych.

Bank ustanawia wewnętrzne limity ryzyka stopy procentowej, które dopuszczają ograniczony zakres wrażliwości wyniku odsetkowego i wartości kapitałów własnych na zmianę poziomu rynkowych stóp procentowych. Akceptowalna wielkość ekspozycji na ryzyko w księdze bankowej jest ustalana w relacji do aktualnego poziomu kapitałów własnych, generowanych przychodów odsetkowych w zależności od osiągniętych wyników finansowych.

Ryzyko stopy procentowej wynika z 4 podstawowych źródeł:

- a) Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania – odnosi się przede wszystkim do portfela bankowego i wyraża się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek.
- b) Ryzyko bazowe – wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, które to instrumenty mają jednocześnie te same okresy przeszacowania.
- c) Ryzyko krzywej dochodowości – polega na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.
- d) Ryzyko opcji klienta – wynika z wpisanych w produkty bankowe opcji klienta, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych. Instrumenty zawierające opcje klienta są na ogół najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym. Obejmują one kredyty dające kredytobiorcy prawo spłaty przed terminem części lub całości kredytu oraz różnego typu depozyty, pozwalające deponentom wycofać środki w dowolnym momencie. Opcje klienta są na ogół realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza i nie jest korzystne dla sprzedającego takie opcje.

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej Bank korzysta z dostępnych metod pomiaru dostosowanych do rodzaju i skali prowadzonej działalności.

Metody pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowane w Banku:

- a) Analiza i pomiar ryzyka stopy procentowej metodą luki niedopasowania terminów przeszacowania.
- b) Symulacja możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku.
- c) Symulacja możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału Banku.
- d) Analiza podstawowych wskaźników związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Bank mierzy poziom ryzyka stopy procentowej dla wszystkich walut łącznie, z uwagi na niewielki udział pozycji odsetkowych w walutach w sumie bilansowej. Udział pozycji odsetkowych w walutach obcych na koniec 2013 roku zarówno po stronie aktywów jak i pasywów kształtował się na poziomie ok. 1% sumy bilansowej.

Depozyty o nieokreślonym terminie wymagalności (depozyty bieżące) ujmowane są w analizie wg wartości nominalnej. Bank zakłada rolownie tych środków i utrzymanie stosowanej polityki lokacyjnej. Jako pozycje o oprocentowaniu zależnym od Banku ujmowane są w przedziale przeszacowania 1-30 dni.

Na potrzeby pomiaru ryzyka stopy procentowej przyjmuje się założenie, że wcześniejsze spłaty kredytów zostaną zastąpione poprzez nowo udzielane kredyty. Dodatkowo Bank przeprowadza analizę wskaźnikową przedpłat kredytów, która pokazuje niskie ryzyko związane z wykorzystywaniem opcji wcześniejszej spłaty przez klientów Banku.

W zestawieniu luki przeszacowania przedstawionej poniżej zgodnie z przyjętą metodologią wyeliminowano pozycje o oprocentowaniu <1% (jako pozycje nie wrażliwe lub o znikomej wrażliwości na spadki stóp procentowych). Luka niedopasowania pomiędzy aktywami i pasywami na dzień 31.12.2013r. prezentuje się następująco:

Wyszczególnienie	OGÓŁEM	1 dzień	od 2 dni do 30 dni	od 1 m-ca do 3 m-cy	od 3 m-cy do 6 m-cy	od 6 m-cy do 12 m-cy	od 1 roku do 3 lat	powyżej 3 lat
Aktywa	491 587	273 132	119 801	50 246	35 267	11 728	1 413	0
Pasywa	378 022	17 775	47 303	288 983	23 669	293	0	0
Luka	113 565	255 357	72 498	-238 737	11 598	11 435	1 413	0
Luka narastająco		255 357	327 856	89 119	100 717	112 152	113 565	113 565

Występuje ogółem luka dodatnia, czyli nadwyżka aktywów oprocentowanych nad pasywami, na poziomie 113 565 tys. zł., co powoduje wrażliwość na spadki stóp procentowych. Wskaźnik luki liczony do sumy bilansowej wyniósł 20,7%. Na poziom niedopasowania istotny wpływ ma udział w pasywach pozycji o oprocentowaniu <1%. Stanowią one 20,9% sumy bilansowej (głównie rachunki bieżące i rachunki ror). Na podstawie luki stwierdzić można, iż Bank w niewielkim stopniu angażował się w produkty czy instrumenty, których termin przeszacowania przekraczał 6M. Bank dążył do ograniczenia wrażliwości na spadki stóp procentowych poprzez stosowanie w części umów kredytowych z klientami zapisów o minimalnej stopie procentowej. Na 31.12.2013 r. z uwagi na ostatnie spadki stóp, dla ponad 130 mln kredytów (41% obliża kredytowego) oprocentowanie oparto się o minimum, a dla kolejnych 53,4 mln zł. wystąpi taka sytuacja przy dalszym spadku o 0,5pp. Tym samym poziom minimalnych stóp ograniczył spadek rentowności dla spadków stóp procentowych i wpływał na profil ryzyka stopy procentowej. Wg danych na 31.12.2013 r. oszacowany wg przyjętej wewnątrznie metodologii poziom zmiany wyniku odsetkowego w sytuacji szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych przy zmianie stóp procentowych (o 200 pb.) przedstawia się następująco:

	Treść	200 pb.	% f. własnych
1.	Oszacowana zmiana wyniku odsetkowego przy wzroście stóp	- 141 tys. zł.	0,3%
2.	Oszacowana zmiana wyniku odsetkowego przy spadku stóp	- 1 069 tys. zł.	2,4%

Dokonując powyższych kalkulacji uwzględniono w szczególności założenie nieujemnych stóp procentowych tj. ograniczona możliwość spadku stóp dla pozycji o oprocentowaniu niższym niż zakładana skala zmiany stóp oraz ryzyko niższej niż oczekiwano skuteczności zapisów o minimalnych stopach z uwagi na ryzyko opcji klienta. Ryzyko to rozumiane jest jako możliwość przedterminowej spłaty lub renegotjacji warunków umownych w sytuacji jeżeli zapisy o minimalnym oprocentowaniu okażą się niekorzystne dla klienta. Klient ma prawo do przedterminowej spłaty kredytu lub renegotjacji warunków oprocentowania.

Bank w ramach ryzyka stopy procentowej narażony jest również na ryzyko bazowe (czyli nierównomiernej zmiany stóp w poszczególnych segmentach, rynkach). Wynika to, ze struktury aktywów i pasywów. W aktywach oprocentowanych dominują pozycje o oprocentowaniu zależnym od stawek rynku międzybankowego, które stanowiły 88,8% aktywów odsetkowych, po stronie pasywów 7,0% środków oprocentowanych było wg stawek międzybankowych. W pasywach dominują pozycje o oprocentowaniu zależnym od decyzji Banku, które stanowiły 91,8% pasywów odsetkowych.

AKTYWA oprocentowane wg stawek referencyjnych	31.12.2013	
	Stan	Struktura
Redyskonto weksli NBP	22 963	4,6%
Rentowność bonów 52 tyg.	0	0,0%
Stawka WIBOR	440 661	88,8%
Stopa Banku	32 738	6,6%
RAZEM AKTYWA	496 362	100%

PASYWA oprocentowane wg stawek referencyjnych	31.12.2013	
	Stan	Struktura
Redyskonto weksli NBP	6 012	1,2%
Rentowność bonów 52 tyg.	0	0,0%
Stawka WIBID	34 504	7,0%
Stopa Banku	454 275	91,8%
RAZEM PASYWA	494 791	100%

Bank na podstawie luki ryzyka bazowego oszacował, iż w przypadku jeżeli wystąpiłaby nierównomierna zmiana stóp procentowych w wysokości 45pb. poniósłby stratę z tego tytułu w kwocie 1 052 tys. zł., co stanowi 2,4% funduszy własnych.

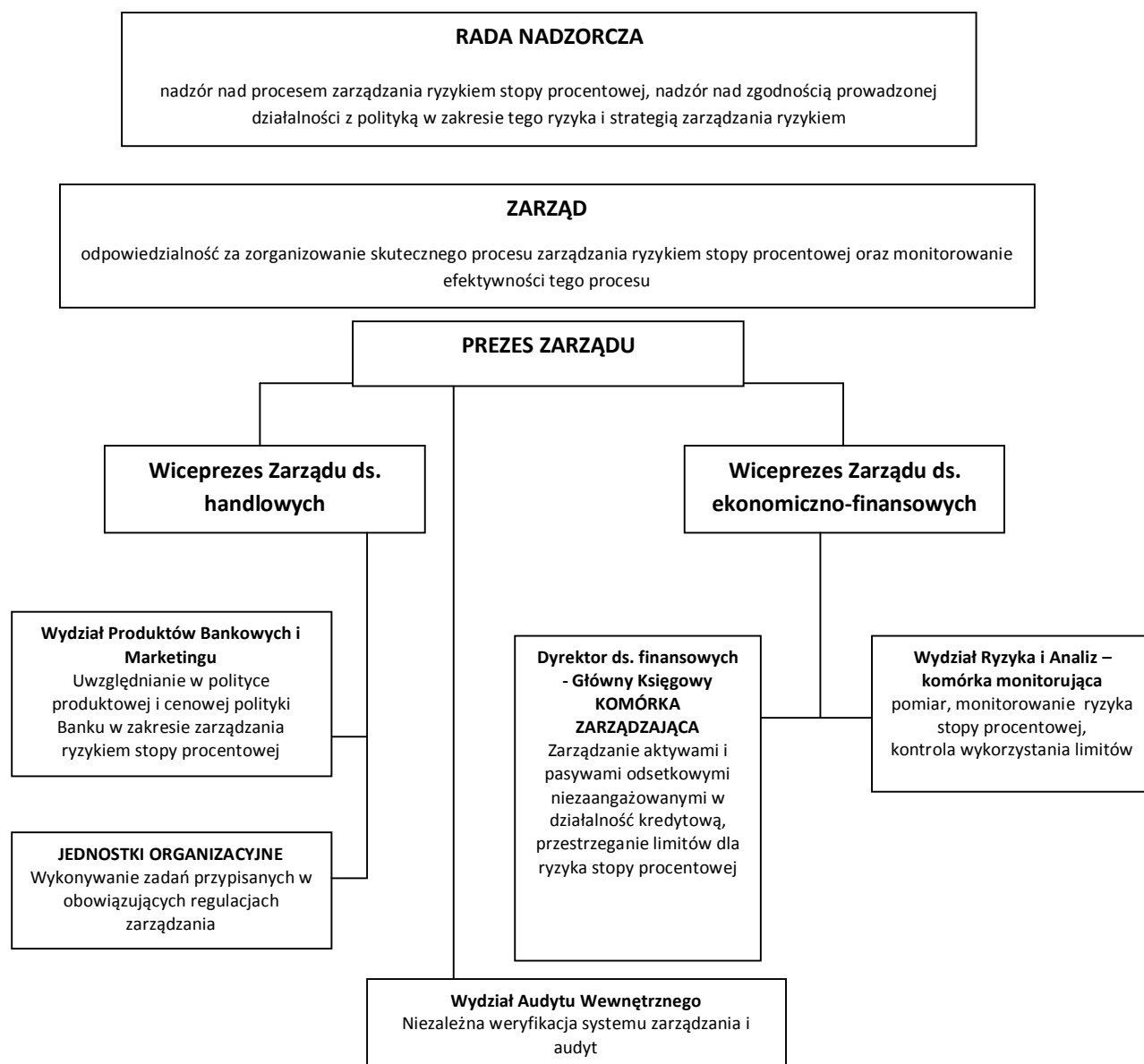
Z uwagi na dominujący udział przychodów odsetkowych i zysku z działalności odsetkowej poziom stóp istotnie

determinuje osiągane wyniki finansowe. Oszacowany poziom ryzyka w przypadku skrajnych spadków stóp nie naruszy dodatniej rentowności a jedynie może ją obniżyć (przy pozostałych warunków bez zmiany).

Bank oblicza zmianę wartości ekonomicznej kapitału Banku w okresie 12 miesięcy na skutek zmiany stóp procentowych o 200 pb. Wartość ekonomiczna stanowi pomiar ryzyka stopy procentowej w perspektywie długoterminowej. Zmiana wartości ekonomicznej banku (BPV) jest obliczana według metody prostej metody duration opartej na luce przeszacowania. Wg stanu na 31.12.2013 r. zmiana wartości ekonomicznej została oszacowana na kwotę 419 tys. zł. co stanowiło 0,96% funduszy własnych.

W ramach raportowania ryzyka stopy procentowej Zarząd Banku otrzymuje w okresach miesięcznych raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko stopy procentowej. Raport ten zawiera informacje o sytuacji na rynku stóp procentowych, strukturę aktywów i pasywów w aspekcie narażenia na ryzyko stopy procentowej, poziom narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka stopy procentowej, prognozę wyniku odsetkowego, poziom wykorzystania limitów. Zarząd Banku informacje zawarte w raportach przekazuje Radzie Nadzorczej w okresach kwartalnych.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uwzględniono strukturę i kompetencje wynikające z Regulaminu Organizacyjnego Banku. W Banku przyjęty został następujący schemat organizacyjny zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

IX. RYZYKO OPERACYJNE

Ryzyko operacyjne - określa się w Banku jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne.

Cele w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmują:

- a) Utrzymanie limitów operacyjnych na założonym poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji ryzyka operacyjnego.
- b) Podejmowanie działań zapewniających utrzymanie wskaźników KRI na akceptowalnym poziomie.
- c) Zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku.

Realizacja celów strategicznych odbywa się poprzez:

- a) Identyfikację i ujawnianie zaistniałych i potencjalnych zdarzeń ryzyka operacyjnego.
- b) Monitorowanie wykorzystania limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, w tym limitów strat i KRI.
- c) Zapobieganie i ograniczanie powstawania zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez stosowanie działań profilaktycznych, realizowanych przez każdego pracownika Banku.
- d) Bieżące informowanie o zaistniałych zdarzeniach ryzyka operacyjnego i ograniczanie skutków zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego.
- e) Zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania.
- f) Gromadzenie niezbędnych danych umożliwiających określenie profilu ryzyka operacyjnego, ocenę zagrożenia oraz wycenę strat z tytułu ryzyka operacyjnego.
- g) Zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażających utratą ciągłości działania Banku.
- h) Aktualizację planów ciągłości działania w sposób adekwatny do zagrożeń.
- i) Testowanie planów w ramach zarządzania ciągłością działania.

W ramach pomiaru ryzyka operacyjnego Bank buduje historyczną bazę zdarzeń operacyjnych z uwzględnieniem ich skutków. Dane te gromadzone są z podziałem na obszary działania, kategorie i rodzaje zdarzeń w centralnej informatycznej bazie danych. Proces rejestracji zdarzeń ryzyka operacyjnego jest wspierany przez system informatyczny. Monitorowanie zdarzeń pozwala na podejmowanie działań w zakresie ograniczania skutków zdarzeń oraz wdrożenie instrumentów ograniczających ryzyko ich wystąpienia w przyszłości.

Niezależnie od centralnego rejestru zdarzeń ryzyka operacyjnego Bank dokonuje pomiaru skali ponoszonego ryzyka operacyjnego w oparciu o kluczowe wskaźniki ryzyka. Obejmują one w szczególności takie informacje jak reklamacje/skargi od klientów (pokazujące ewentualne ułomności procedur, procesów lub systemów Banku) wraz z opisem spraw oraz podjętych decyzji, dane o sprawach sądowych z powództwa klientów i Banku, przerwy w ciągłości działania z uwagi na awarie systemów informatycznych, wskaźnik rotacji kadr, wykorzystanie urlopów. Pomiar ryzyka operacyjnego prowadzony jest również z wykorzystaniem wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej, audytu wewnętrznego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego jest wyliczany zgodnie z zasadami określonymi w Załączniku nr 14 do Uchwały nr 76/2010 KNF. Do obliczeń Bank stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA). Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w roku 2013 wynosił **3 mln 070 tys. zł**.

W okresie od 01.01.2013 do 31.12.2013 roku zarejestrowano 43 zdarzenia rzeczywiste ryzyka operacyjnego. Kwota strat brutto z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2013 r. wyniosła 107,1 tys. zł, natomiast kwota strat netto tj. po pomniejszeniu o uzyskane odzyski wyniosła 53,4 tys. zł. tj. 1,7% wymogu na ryzyko operacyjne. Klasyfikację zdarzeń rzeczywistych za rok 2013 wg kategorii zdarzeń w kwocie strat brutto przedstawia poniższa tabela (dane w pełnych złotych):

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Liczba zdarzeń rzeczywistych	Kwota <u>straty brutto</u> z tytułu zdarzenia operacyjnego (tys. zł.)
Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	6	(S) 6,3
Uszkodzenia aktywów	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	3	(S) 1.2
Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	34	(S) 99.6
Razem		43	(S) 107.1

Bank ogranicza ryzyko operacyjne w działalności poprzez: stosowanie szeregu instrumentów, które obejmują:

- a) Instrumenty zapobiegające – czyli adekwatne procedury, standardy w obszarach czynności, procesów i produktów, a w szczególności:
 - Normy jakościowe: standardy czynności, produktów i procesów określone w obowiązujących regulacjach, których przestrzeganie jest poddawane kontroli. Adekwatność niektórych z nich oceniana jest na podstawie testów (np: test odtworzenia działalności).
 - Zarządzanie zasobami ludzkimi: właściwy dobór i przygotowanie pracowników do pełnienia powierzonych obowiązków przy jednoczesnych okresowych ocenach kadry pracowniczej oraz właściwej motywacji. Kluczowymi czynnikami w tym zakresie jest zapewnienie zastępstw w nagłych przypadkach oraz zabezpieczenie przed „monopolizacją wiedzy”.
 - Zarządzanie organizacją: kształtowanie efektywnej struktury organizacyjnej oraz zapewnienie właściwego podziału obowiązków.
- b) Instrumenty zabezpieczające i redukujące skutki zdarzeń ryzyka operacyjnego:
 - Plany utrzymania ciągłości działania: kompleksowe plany utrzymania ciągłości działania na wypadek zaistnienia niektórych zdarzeń operacyjnych (w szczególności elementów kluczowych: np. awaria zasilania, awaria systemów informatycznych, płynności).
 - Plany odtworzenia działalności i plany awaryjne: Adekwatne procedury wynikające z planu odtworzenia działalności Banku na wypadek katastrofy lub awarii (np: pożar, atak terrorystyczny, utrata danych).
 - Ubezpieczenia: Ubezpieczenia majątkowe, którym podlegają (mogą podlegać) w szczególności budynki i budowle, wyposażenie itp.
 - Automatyzacja procesów i systemów (redukcja błędów ludzkich, kontrola dostępu).
- c) Instrumenty sygnalizujące czyli wykorzystanie informacji o zdarzeniach operacyjnych (zdarzeniach rzeczywistych i incydentach) oraz wykorzystanie raportów audytu wewnętrznego kontrolującego prawidłowość procesów, działań i procedur ze standardami etyki i profesjonalizmu.

W przypadku nadmiernego wzrostu ryzyka (powyżej poziomu akceptowalnego) do podstawowych metod ograniczania ryzyka operacyjnego należą m.in.:

- a) Modyfikowanie wewnętrznych aktów normatywnych w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
- b) Rozszerzone monitorowanie ryzyka operacyjnego w sytuacjach stwarzających realne zagrożenie przekroczenia wartości progowych akceptowanego poziomu ryzyka operacyjnego,
- c) Przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing), przy uwzględnieniu ryzyka związanego ze zleceniem czynności bankowych na zewnątrz,
- d) Dodatkowe zabezpieczenia fizyczne ludzi, pomieszczeń, sprzętu, dokumentów i informacji.

W zakresie ograniczania ryzyka operacyjnego również obowiązują procedury związane z realizacją polityki bezpieczeństwa, dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy, zasad ochrony zasobów Banku, zarządzania

ciągłości działania, ochrony danych osobowych, informacji niejawnych oraz zasad zarządzania bezpieczeństwem informacji w systemach teleinformatycznych.

W Banku funkcjonuje struktura zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmująca wszystkie komórki/jednostki organizacyjne. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym ma charakter zdecentralizowany i realizowane jest przez wszystkich kierujących jednostkami i komórkami organizacyjnymi. W ramach bieżącego zarządzania podejmowane są działania mające na celu ocenę skali występującego ryzyka, ograniczenie skutków występujących zdarzeń oraz redukcję ryzyka w przyszłości. Każdy pracownik w ramach swojej komórki organizacyjnej ma za zadanie identyfikować zdarzenia ryzyka operacyjnego, które następnie są gromadzone w dedykowanej do tego celu bazie zdarzeń.

Za zarządzanie ryzykiem operacyjnym odpowiada wyodrębnione w Centrali Banku Stanowisko ds. zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności. Obok zadań w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym Stanowisko to realizuje zadania w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu oraz w zakresie ryzyka zgodności. Funkcje te zostały połączone w ramach 1 stanowiska z uwagi na podobny i wzajemny charakter czynników tych rodzajów ryzyka.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad skutecznością systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku. Zarząd Banku odpowiada za wdrożenie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Funkcję pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego sprawuje Stanowisko ds. zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności.

System raportowania w zakresie ryzyka operacyjnego obejmuje:

- a) Bieżącą informację dla Zarządu o wszystkich istotnych stratach z tytułu ryzyka operacyjnego.
- b) Informacje miesięczne dla Zarządu na temat narażenia Banku na ryzyko operacyjne. Informacja ta zawiera m.in.:
 - analizę strat poniesionych przez Bank z tytułu zrealizowanego ryzyka operacyjnego oraz zdarzeń mających charakter incydentów,
 - analizę wartości Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (tzw. KRI),
 - macierz bazylejską ryzyka operacyjnego w ujęciu ilościowym i wartościowym.

Informacja ta w okresach kwartalnych rozszerzana jest m.in. o następujące elementy:

- poziom obecnych i prognozowanych wymogów kapitałowych na ryzyko operacyjne,
- poziom wykorzystania limitów w zakresie apetytu i tolerancji na ryzyko operacyjne,
- mapę ryzyka operacyjnego.

Zarząd Banku przekazuje w okresach kwartalnych informacje o ryzyku operacyjnym Radzie Nadzorczej Banku.

W 2013 roku nie wystąpiły istotne zdarzenia ryzyka operacyjnego. Największa strata z tytułu pojedynczego zdarzenia ryzyka operacyjnego (brutto) stanowiła 2% wyniku finansowego brutto oraz 3% wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne. Na dzień 31.12.2013 r. kwota straty została w 51,4% odwrócona (odzyskana) z tytułu odzysków. Pozostała kwota w ocenie Banku powinna zostać odwrócona w wyniku działań przymusowej egzekucji. Zdarzenie dotyczyło działalności rozliczeniowej. Bank dysponuje nakazem zapłaty i trwa procedura sądowa w tym zakresie z uwagi na brak dobrowolnego zwrotu pieniędzy przez nieuprawnionego.

W ramach ryzyka operacyjnego Bank identyfikuje ryzyko outsourcingu czyli ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania Banku, jego majątku lub pracowników. Zarządzanie ryzykiem outsourcingu odbywa się w Banku na podstawie pisemnych zasad i procedur, które opisują metody identyfikacji, pomiaru oraz monitorowania ryzyka outsourcingu. W niniejszych regulacjach określony jest także zakres kompetencji poszczególnych jednostek Banku w procesie powierzenia czynności bankowych oraz czynności faktycznych, związanych z działalnością bankową podmiotom zewnętrznym. Bank zakłada, iż umowy outsourcingu będą realizowane w zakresie obsługi systemów IT, w tym centrum zapasowego z dostawcą systemu głównego firmy SoftNet sp. z o.o. W pozostałym zakresie Bank na dzień 31.12.2013 nie zlecał czynności bankowych na zewnątrz. Bank regularnie bada sytuację ekonomiczną dostawcy oraz jakość świadczonych usług.

X. POZOSTAŁE RODZAJE RYZYKA

Poza ryzykami opisanymi powyżej Bank wg stanu na 31.12.2013 r. uwzględniał w procesie zarządzania ryzykiem następujące rodzaje ryzyka:

- a) kapitałowe,
- b) braku zgodności,
- c) utraty reputacji,
- d) zmian makroekonomicznych (cyklu gospodarczego),
- e) strategiczne,
- f) modeli.

Ryzyko kapitałowe – jest to ryzyko niewłaściwej struktury posiadanych funduszy własnych w relacji do skali i rodzaju działalności Banku lub ryzyko ewentualnych problemów Banku w pozyskaniu dodatkowego kapitału (funduszy), w szczególności gdy proces ten musi być przeprowadzony szybko lub w okresie niesprzyjających warunków rynkowych.

Bank ustala limity w zakresie adekwatności kapitałowej, które mają na celu zapewnienie adekwatności kapitałowej również w przypadku odchylenia od planowanych poziomów ryzyka z powodu zmiany warunków zewnętrznych, niedoskonałości procesów i dodatkowych oszacowań, a także limity alokacji kapitału uwzględniają przeprowadzone testy warunków skrajnych.

W procesie zarządzania ryzykiem kapitałowym Rada Nadzorcza zatwierdza Politykę kapitałową oraz ocenia czy działania Zarządu Banku w zakresie zarządzania kapitałem są skuteczne i zgodne z Polityką kapitałową. Zarząd Banku odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem kapitałowym oraz zapewnienie wymaganego poziomu adekwatności kapitałowej z uwzględnieniem buforów kapitałowych. W szczególności do zadań Zarządu Banku należy uchwalenie Polityki kapitałowej, zgodnej ze Strategią rozwoju Banku, gwarantującej w otoczeniu gospodarczym stabilne zarządzanie Bankiem, stawiającej długoterminowe cele kapitałowe oraz wskazującej działania umożliwiające ich realizację. Regulacje wewnętrzne określają zakres zadań i obowiązków poszczególnych komórek Centrali związanych z procesem zarządzania ryzykiem kapitałowym. Proces zarządzania obejmuje szczegółowy system raportowania. Informacje zarządcze sporządzane są w okresach miesięcznych dla Zarządu Banku oraz kwartalnie dla Rady Nadzorczej. Informacje obejmują bieżące dane o poziomie funduszy, współczynniku wypłacalności, wymogach kapitałowych, poziomie wykorzystania limitów oraz symulacje scenariuszy testów warunków skrajnych i scenariuszy prognostycznych dla celów określenia możliwości rozwojowych i wrażliwości adekwatności kapitałowej na wystąpienie niekorzystnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych.

Ryzyko braku zgodności należy rozumieć jako ryzyko sankcji prawnych bądź regulaminowych, strat finansowych lub utraty dobrej reputacji, na jakie jest narażony Bank w wyniku nie stosowania się do przepisów prawa, ustaw, rozporządzeń bądź przyjętych przez Bank standardów i zasad postępowania.

Podstawowym celem zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności w Banku jest przeciwdziałanie wystąpieniu strat finansowych oraz ryzyka naruszenia dobrego imienia Banku lub któregośkolwiek z podmiotów współpracujących z Bankiem, a także przeciwdziałanie wystąpieniu innych zagrożeń, które mogą powstać w związku z naruszaniem przez pracowników norm prawnych lub etycznych.

Polityka zarządzania zgodnością zmierza do uzyskania stanu, w którym wszelkie działania pracowników są zgodne z przyjętymi normami, politykami, przepisami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz standardami etycznymi. W szczególności istotnym jest:

- a) Zapewnianie funkcjonowania Banku zgodnie z przepisami prawa,
- b) Zapewnianie przestrzegania przez pracowników Banku przyjętych standardów postępowania, w tym standardów etycznych,
- c) Budowanie korzystnego wizerunku Banku jako instytucji przestrzegającej przepisów prawa i przyjętych norm i zasad współżycia społecznego,

- d) Ograniczanie ryzyka braku zgodności poprzez zapobieganie i ograniczanie skutków finansowych i niefinansowych tego ryzyka (strat ponoszonych z tytułu realizacji tego ryzyka, ryzyka utraty reputacji).

Funkcję jednostki zgodności pełni Stanowisko ds. zarządzania zgodnością i ryzykiem braku zgodności. Ramowe zadania realizowane przez tą komórkę opisano w części dotyczącej ryzyka operacyjnego.

W operacyjnym zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank stosuje mechanizmy redukcji ryzyka braku zgodności, które obejmują m.in.:

- a) Korzystanie z wzorców przyjętych przez Zrzeszenie, przy opracowaniu regulacji wewnętrznych.
- b) Korzystanie z informacji otrzymywanych od Banku Zrzeszającego o zmianach w przepisach prawa.
- c) Dokonywanie przeglądów regulacji wewnętrznych po uzyskaniu wiadomości o przyjętych i wchodzących w życie zmianach prawnych, rekomendacjach nadzorczych.
- d) Możliwość zasięgania opinii Radcy Prawnego w zakresie regulacji wewnętrznych, w tym wzorców umów.
- e) Szkolenia kadry kierowniczej i pracowników dotyczące spełniania wymagań legalności w zakresie działania Banku.
- f) Kontrole funkcjonalne i bieżące reakcje kadry kierowniczej w przypadku stwierdzenia zachowań pracowników niezgodnych z przyjętymi w Banku standardami postępowania.
- g) Stosowanie przyjętych zasad postępowania i norm etycznych, którymi powinni kierować się wszyscy pracownicy Banku.

Bank monitoruje skutki ryzyka braku zgodności w okresach historycznych. Analiza skutków dokonywana jest m.in. poprzez:

- a) Pomiar poniesionych kosztów będących wynikiem materializacji ryzyka braku zgodności (skutki finansowe).
- b) Analizę niefinansowych skutków ryzyka braku zgodności.
- c) Pomiar czynników obrazujących poziom ryzyka braku zgodności, np. liczba prowadzonych spraw sądowych przeciwko Bankowi, spory prawne, których stroną jest Bank dotyczące interpretacji przepisów, zapisów umów itp.
- d) Analizowanie zgłaszanych incydentów naruszenia polityki zgodności, incydentów ryzyka operacyjnego.
- e) Analizę KRI dla ryzyka operacyjnego pod kątem ryzyka braku zgodności.

Informacja z zakresu zarządzania ryzykiem braku zgodności przedstawiana jest Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej w formie raportu w okresach kwartalnych.

Aktualnie przeciwko Bankowi nie toczą się żadne sprawy sądowe.

Ryzyko utraty reputacji jest to obecne lub przewidywane ryzyko dla przychodów i kapitału, wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów, udziałowców. Jest to ryzyko związane z charakterem opinii obecnych lub potencjalnych klientów na temat Banku, zmieniające się w zależności od informacji, jakie napływają do klientów Banku, pozostałych usługobiorców oraz z otoczenia.

Ryzyko utraty reputacji zaliczyć należy do ryzyk, które trudno jest oszacować metodami ilościowo-jakościowymi. W toku normalnej działalności ryzyko to jest nieistotne i wydaje się nie mieć kluczowego wpływu na działalność Banku, niemniej brak świadomości właściwego monitorowania tego ryzyka oraz zarządzania nim jest niedopuszczalne w działalności Banku.

Ryzyko utraty reputacji jest ściśle powiązane z ryzykiem operacyjnym i braku zgodności oraz metody pomiaru i zarządzania w istotnym stopniu pokrywają również istotny obszar ryzyka utraty reputacji stąd istotne znaczenie dla minimalizowania tego ryzyka ma rozwijanie metod zarządzania ryzykiem w Banku w tym ryzykiem operacyjnym i brakiem zgodności. Dodatkowo Bank w sposób aktywny zarządza ryzykiem utraty reputacji poprzez:

- a) Działania budujące wizerunek Banku jako instytucji zaangażowanej w społeczno-kulturalne inicjatywy lokalne np. sponsorowanie imprez kulturalno-oświatowych, udzielanie wsparcia finansowego klubom sportowym, strażom pożarnym, szkołom oraz innym organizacjom społecznym.
- b) Dążenie do podnoszenia standardów placówek poprzez realizację prac modernizacyjnych.
- c) Politykę kadrową nakierowaną na:
 - nabór pracowników o wysokim poziomie kwalifikacji, kulturze osobistej,
 - stałe i systematyczne szkolenie pracowników,
 - właściwy system motywowania i wynagradzania pracowników,
 - niską rotację pracowników,
 - rezerwę kadrową mającą na celu utrzymanie ciągłości działania.
- d) Politykę medialną polegającą na kreowaniu wizerunku Banku jako polskiej, stabilnej instytucji z długoletnią tradycją (artykuły prasowe dotyczące Banku budujące pozytywny jego wizerunek, wypowiedzi kierownictwa Banku dla prasy itp., wizerunkowe wykorzystanie przyznanych nagród i wyróżnień).
- e) Opracowanie planów awaryjnych na wypadek sytuacji kryzysowych oraz planów ciągłości działania w celu maksymalnego ograniczenia skutków niekorzystnych zdarzeń zewnętrznych i wewnętrznych w Banku.
- f) Wprowadzenie skutecznych mechanizmów kontroli wewnętrznej funkcjonalnej i instytucjonalnej.
- g) Wprowadzenie zasad postępowania pracowników Banku (zasady dobrej praktyki bankowej).

Wydział Ryzyka i Analiz w okresach półrocznych sporządza raport dotyczący ryzyka reputacji, który obejmuje m.in. liczbę zdarzeń operacyjnych oraz incydentów, w których zidentyfikowano wpływ na ryzyko utraty reputacji, liczbę skarg i reklamacji, w tym reklamacji zasadnych, Informacje dotyczące Banku wynikające z bieżącego monitoringu mediów pod kątem pojawiających się negatywnych informacji. Rada Nadzorcza otrzymuje informacje dotyczące ryzyka utraty reputacji w okresach półrocznych.

Ryzyko cyklu gospodarczego (zmian makroekonomicznych) to ryzyko zmiany warunków ekonomiczno-społecznych mających niekorzystny wpływ na podmiot.

Sytuacja w gospodarce wpływa na kondycję sektora bankowego i w związku z tym ocena sytuacji makroekonomicznej powinna być uwzględniana przy podejmowaniu decyzji w bankach. Bank prowadzi monitoring wskaźników makroekonomicznych, obrazujących stan polskiej gospodarki, jak również przygotowuje raporty makroekonomiczne, będące podstawą do podejmowania odpowiednich decyzji przez Bank. W 2013 roku, w związku z utrzymującym się niskim poziomem wzrostu gospodarczego oraz utrzymującą się sytuacją na rynku pracy ocena ryzyka cyklu gospodarczego utrzymana została w Banku na poziomie istotnym.

Bank zarządza ryzykiem cyklu gospodarczego przez:

- a) Systematyczne monitorowanie zmian otoczenia makroekonomicznego oraz podejmowanie na podstawie tych analiz decyzji strategicznych i operacyjnych. Analiza czynników makroekonomicznych obejmuje w szczególności: poziom wzrostu gospodarczego, poziom bezrobocia, poziom inflacji, dynamikę konsumpcji, informację o poziomie oszczędności ludności oraz preferencjach w zakresie lokowania tych oszczędności (w sektorze bankowym i poza nim) oraz ocenę perspektyw dalszego rozwoju gospodarczego.
- b) Dokonywanie okresowych testów warunków skrajnych. Wyniki tych testów pozwalają zidentyfikować kluczowe obszary z punktu widzenia parametrów makroekonomicznych odzwierciedlających zachowanie gospodarki w fazie dekoniunktury. Testy te dotyczą: niekorzystnych zmian w otoczeniu zewnętrznym i mało stabilne parametry makroekonomiczne, ryzyka płynności, ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego, ryzyka kredytowego.
- c) Uwzględnianie parametrów ekonomicznych oraz ich prognoz w planowaniu finansowym, zarządzaniu bieżącą działalnością.

- d) Okresową weryfikacją przyjętych założeń i prognoz długoterminowych.
- e) Uzależnianie poziomu kapitału wewnętrznego w zależności od aktualnej/prognozowanej fazy cyklu gospodarczego (wzrost gospodarczy).

W procesie zarządzania ryzykiem makroekonomicznym Wydział Ryzyka i Analiz opracowuje w okresach kwartalnych informacje na temat aktualnej i prognozowanej sytuacji makroekonomicznej. Informacje o wpływie sytuacji makroekonomicznej na poszczególne rodzaje ryzyka przekazywane są w ramach okresowych raportów i analiz ryzyka. Zarząd Banku uwzględnia bieżącą i perspektywiczną sytuację gospodarczą i na tej podstawie podejmuje decyzje strategiczne i operacyjne poprzez stosowne zmiany w kierunkach polityki kredytowej, zasadach udzielania kredytów, strategii działania.

W kolejnych kwartałach 2013 r., przy nadal niekorzystnych uwarunkowaniach w gospodarce europejskiej, tempo wzrostu gospodarczego w Polsce stopniowo poprawiało się. Spowolnienie gospodarcze notowane w II połowie 2012 r. utrzymało się w I półroczu 2013 r. W IV kwartale w wielu obszarach obserwowano umocnienie pozytywnych tendencji, zapoczątkowanych w poprzednich miesiącach, jednak wzrost PKB w całym 2013 r. był nieco wolniejszy niż w 2012 r. Postępujące ożywienie gospodarcze jedynie w ograniczonym stopniu przekłada się na poprawę sytuacji na rynku pracy, a wzrost zatrudnienia pozostaje niewystarczający do obniżenia stopy bezrobocia, która kształtuje się nadal na podwyższonym poziomie. Wysokie bezrobocie ogranicza presję płacową i popytową w gospodarce, a dynamika płac w sektorze przedsiębiorstw pozostaje niska. Z drugiej strony brak jest sygnałów wskazujących na możliwość wystąpienia recesji, a sytuacja gospodarcza powinna pozostać stabilna.

Ryzyko strategiczne jest to obecne lub przewidywane ryzyko niekorzystnego oddziaływania na źródła przychodów Banku oraz w konsekwencji na wielkość posiadanych kapitałów (funduszy), wynikające ze zmian w otoczeniu biznesowym oraz z niekorzystnych decyzji biznesowych, wadliwej ich realizacji lub braku reakcji na zmiany w tym otoczeniu. Bank obejmuje również pod tą kategorią ryzyko regulacyjne oraz konkurencji.

Ryzyko strategiczne jest zasadniczo zależne od:

- a) Spójności celów strategicznych.
- b) Przyjętej strategii dla realizacji tych celów.
- c) Środków na realizację tych celów oraz jakości procesu ich wdrożenia.

W procesie zarządzania ryzykiem strategicznym Bank:

- a) Opracowuje Strategię działania, która w szczególności określa cele strategiczne, inicjatywy strategiczne (zadania do wykonania w ramach realizacji strategii) oraz wprowadza obiektywne mierniki realizacji celów.
- b) Posiada sformalizowany proces wdrażania nowych produktów.
- c) Posiada plany finansowe, które odzwierciedlają założenia Strategii i zawierają w szczególności plan w zakresie podstawowych wielkości aktywów i pasywów, dochodów i kosztów, funduszy własnych i adekwatności kapitałowej, nakładów inwestycyjnych z uwzględnieniem źródeł pokrycia tych wydatków oraz plan w zakresie podstawowych wskaźników efektywności (ROA, ROE, C/I, marża odsetkowa, rentowność aktywów i pasywów).
- d) Dokonuje oceny realizacji strategii i planów oraz w uzasadnionych przypadkach dokonuje ich aktualizacji/korekty celem dostosowania do warunków funkcjonowania.
- e) Dokonuje oceny zmian w otoczeniu mających wpływ na funkcjonowanie Banku, w tym zmian w zakresie konkurencji.

W procesie zarządzania ryzykiem strategicznym Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i realizację Strategii działania i planów finansowych. Rada Nadzorcza zatwierdza Strategię działania i plany oraz okresowo ocenia ich realizację. Monitorowanie realizacji Strategii oraz planów ma na celu badanie skuteczności podejmowanych działań w ramach dążenia do osiągnięcia celów Banku, zdefiniowanych w Strategii oraz jakościową ocenę ryzyka strategicznego Banku. Regulacje wewnętrzne określają zakres i tryb sporządzania planów i Strategii oraz wskazują komórki odpowiedzialne za realizację procesu planowania, monitorowania realizacji strategii planów oraz raportowanie. Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują okresowo informacje o realizacji Strategii i planów.

Realizacja strategii podlega monitoringowi przynajmniej raz w roku, plany w ujęciu finansowym monitorowane są przez Zarząd miesięcznie, a Rada Nadzorcza otrzymuje informacje kwartalnie. Zarządzanie ryzykiem strategicznym podlega audytowi wewnętrznemu.

W grudniu 2013 roku Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Strategię Banku na lata 2014-2016”, której założenia stanowią kontynuację dotychczasowego kierunku rozwoju Banku przy uwzględnieniu korekt wynikających z uwarunkowań otoczenia gospodarczego oraz oceny poprzednio realizowanej strategii.

Ryzyko modeli to ryzyko wynikające z niedoskonałości stosowanych modeli / metodologii z zakresu oceny ryzyka kredytowego, operacyjnego, rynkowego jak i innych ryzyk bankowych, czy też niewłaściwego ich stosowania.

Z uwagi na rodzaj i skalę prowadzonej działalności Bank stosuje modele uproszczone dobrze usankcjonowane w praktyce bankowej głównie jako narzędzia wspierające i wspomagające ocenę ryzyka. Bank nie stosuje modeli decyzyjnych ani też modeli do wyceny aktywów stąd ryzyko modeli ma ograniczony wpływ na proces zarządzania Bankiem i na ryzyko błędnych decyzji związanych z wynikami generowanymi przez model. W toku bieżącej działalności ryzyko modeli jest minimalizowane poprzez system przeglądów i weryfikacji stosowanych regulacji, właściwe udokumentowanie założeń do modeli oraz weryfikację historyczną generowanych przez nie wyników.

Bank dokonuje klasyfikacji modeli na modele istotne oraz modele pozostałe. Za modele istotne Bank uznaje modele wykorzystywane w procesie kalkulacji kapitału wewnętrznego z zastrzeżeniem, że wyniki modelu są jedynym wyznacznikiem wartości alokowanego kapitału na dany rodzaj ryzyka. W takiej sytuacji Bank uznaje, iż istnieje ryzyko, że kapitał alokowany w ramach danego modelu może być obciążony ryzykiem modelu (błędów oszacowań) i dokonuje alokacji kapitału na ryzyko modeli.

Zarząd Banku wprowadził Politykę zarządzania ryzykiem modeli, która została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą. Rozwinięciem polityki są szczegółowe regulacje określające zasady wprowadzania modeli oraz ich weryfikacji. Za administrowanie modelem danego ryzyka odpowiadają komórki organizacyjne, które dokonują weryfikacji modeli zgodnie z przyjętymi założeniami i w uzasadnionych przypadkach proponują zmiany do modelu. Zarząd otrzymuje w ramach przeglądu zarządczego procedur z obszaru ryzyka, w ramach którego funkcjonuje model informacje o wynikach oceny funkcjonowania modeli. W przypadku jeżeli zdefiniowano progi wskazujące czy model działa poprawnie zgodnie z założeniami informacje te są raportowane w ramach informacji zarządczej dotyczącej ryzyka w ramach którego funkcjonuje model. Sprawozdania dla Zarządu Banku obejmują również wyniki czynności kontrolnych w tym obszarze. Należą do nich sprawozdania audytu wewnętrznego.

Ryzyko wyniku finansowego jest to ryzyko wynikające z niewłaściwej dywersyfikacji źródeł osiąganego wyniku finansowego (zysku) lub niezdolności Banku do utrzymania wystarczającego i stabilnego poziomu rentowności na poziomie zapewniającym realne utrzymanie wartości kapitałów.

Bank zarządza ryzykiem wyniku finansowego przez:

- a) Dywersyfikację źródeł przychodów poprzez ograniczanie koncentracji we wszystkich istotnych aspektach zarówno po stronie depozytów jak i kredytów.
- b) Dążenie do zapewnienia korzystnych wyników w perspektywie długoterminowej m.in. poprzez wzrost skali działania i zwiększanie udziału w rynku. Bank nie dąży do maksymalizacji zysków krótkoterminowych.
- c) Systematyczne monitorowanie osiąganych wyników w odniesieniu do danych historycznych oraz założeń przyjmowanych w planach jak również grupy rówieśniczej.

W procesie identyfikacji i monitorowania ryzyka wyniku finansowego istotnym jest zidentyfikowanie i właściwe monitorowanie zagrożeń związanych z realizacją wyniku finansowego na poziomie wynikającym z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Identyfikacji ryzyka wyniku finansowego służy system analizy finansowej, w obszarze rachunku zysków i strat. Bank dąży do ograniczenia ryzyka wyniku finansowego poprzez dążenie do dywersyfikacji źródeł dochodów mającej na celu uniezależnienie przychodów od pojedynczego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych.

Za identyfikację i pomiar ryzyka wyniku finansowego odpowiada Wydział Ryzyka i Analiz. Wydział w okresach miesięcznych przekazuje Zarządowi informacje w zakresie ryzyka wyniku finansowego. Zarząd Banku poprzez działania strategiczne i operacyjne dąży do utrzymania ryzyka wyniku finansowego na akceptowalnym poziomie. Wyniki finansowe oraz efektywność działania jest przedmiotem oceny dla Rady Nadzorczej w okresach kwartalnych.

XI. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU.

Bank posiada politykę zmiennych składników wynagrodzeń, o której mowa w Uchwale 258/11 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 r. Polityka została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą, która otrzymuje również informacje o dokonywanych przeglądach tych zasad. W związku z tym, że Bank nie spełnia kryteriów określonych w § 6 ust. 4 Uchwały KNF nr 258/2011, w Banku nie został powołany Komitet Wynagrodzeń. Do procesu opracowywania Polityki zmiennych składników wynagrodzeń nie zaangażowano konsultanta zewnętrznego.

W procesie ustalania listy stanowisk kierowniczych, przeanalizowano rolę oraz zakres odpowiedzialności osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, o których mowa w § 28 Uchwały KNF nr 258/2011, w świetle kluczowych rodzajów ryzyka występujących w Banku i wpływu na jego profil. Z uwagi na skalę i rodzaj działalności, zgodnie z zasadą proporcjonalności dla celów polityki zmiennych składników wynagrodzeń za osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Małopolskim Banku Spółdzielczym uznani zostali Członkowie Zarządu Banku tj.:

- a) Prezes Zarządu
- b) Wiceprezes ds. ekonomiczno-finansowych
- c) Wiceprezes ds. handlowych.

Zmienna część wynagrodzenia uzależniona jest od osiągniętych wyników. Zgodnie z przyjętą Polityką zmiennych składników wynagrodzeń przy ocenie indywidualnej efektów pracy bierze się pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe. Zmienne składniki przyznawane są przez Radę Nadzorczą. Elementy jakie podlegają ocenie przy ustalaniu zmiennych składników wynagrodzeń to:

- a) Poziom współczynnika wypłacalności, buforów kapitałowych oraz realizacji celów kapitałowych.
- b) Jakość portfela kredytowego.
- c) Stopień realizacji planów finansowych.
- d) Ocena (w okresach rocznych) realizacji Strategii działania.
- e) Poziom wyniku finansowego i stopy zwrotu z kapitałów własnych.
- f) Przestrzeganie postanowień określonych w dokumentach zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą w zakresie apetytu na ryzyko.

Ocena wyników dla celów zmiennych składników wynagrodzeń zgodnie z założeniami opiera się na ocenie efektywności z dłuższego okresu czasu i nie ma na celu premiowanie wyłącznie bieżących wyników finansowych, a uwzględnienie bezpieczeństwa, stabilności działalności w okresach przyszłych. Polityka ustala maksymalny poziom składników zmiennych w relacji procentowej do stałego składnika. Bank prowadzi elastyczną politykę zmiennych składników wynagrodzeń. Oznacza to, że Bank może podjąć decyzję o nieprzyznawaniu wynagrodzenia zmiennego lub obniżeniu jej wysokości.

Informacje o sumie wypłaconych w 2013 roku wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł.):

Stanowiska kierownicze*	Stale składniki wynagrodzeń (tys. zł.)	Zmienne składniki wynagrodzeń (tys. zł.)
Zgodnie z przyjętą Polityką zmiennych składników wynagrodzeń - Członkowie Zarządu	567	465

Powyższa kwota dotyczy 4 osób, przy czym w roku 2013 liczba Członków Zarządu wyniosła 3 osoby. Wynikało to odwołania z dniem 12 czerwca 2013 r. osoby ze stanowiska Wiceprezesa ds. Ekonomiczno-Finansowych i jednocześnie powołania na to stanowisko innej osoby. W związku z zakończeniem stosunku zatrudnienia na stanowisku członka zarządu zgodnie z wewnętrznym Regulaminem wypłacono kwotę 75,0 tys. zł. brutto. Wysokość wypłaty uzależniona jest od okresu pełnienia funkcji w Zarządzie. Wypłacono również kwotę 39,4 tys. zł tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. Osoba ta pełniła funkcje w Zarządzie Banku przez okres ponad 18 lat.

W 2013 r. przyznane zmienne składniki wynagrodzeń zostały wypłacone i nie podlegały odroczeniu w czasie. Bank nie wyodrębnia linii biznesowych stosowanych w procesie zarządzania, tym samym alokacji wynagrodzeń.

